

HACK THE MAP: ΧΑΡΤΑ ΤΟΥ ΡΗΓΑ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

Ωνάσιος Βιβλιοθήκη, 2020

Μαρία Παζαρή, Msc, PhD Ιστορία της Χαρτογραφίας
ΓΑΚ ΙΑΜ Αρχείο Χαρτογραφικής Κληρονομιάς

Ρήγα Βελεστινλή, Χάρτα της Ελλάδος Η Εποχή, ο Χάρτης, η Επανάσταση

η εποχή

η Ευρώπη, ο Αιώνας των Φώτων, η πρόοδος των
επιστημών

Ο Αιώνας των Φώτων & των αλλαγών

Ο Αιώνας των Φώτων & των αλλαγών

1789

1770, Ορλωφικά: Άνοδος Ρωσίας και εμπλοκή στην Ανατολική Μεσόγειο.

1775 – 1783: Αμερικανική Επανάσταση

1789: Γαλλική Επανάσταση

1791-1804: Επανάσταση της Αϊτής

1803-1815: Ναπολεόντειοι Πόλεμοι

1804: Σερβική Επανάσταση

1809-98: Ισπανοαμερικανικοί πόλεμοι ανεξαρτησίας

1820: Ρήξη Αλή Πασά-Πύλης

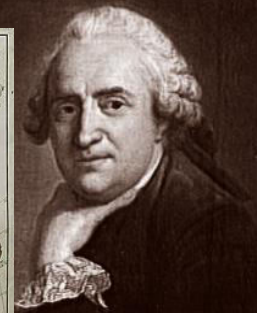
1821: Ελληνική Επανάσταση

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1774

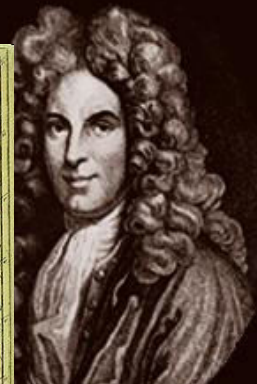
(σύμφωνα με τη Συνθήκη του Kÿçük Kaynarca)

Οι χάρτες

D' Anville
(1697-1782)

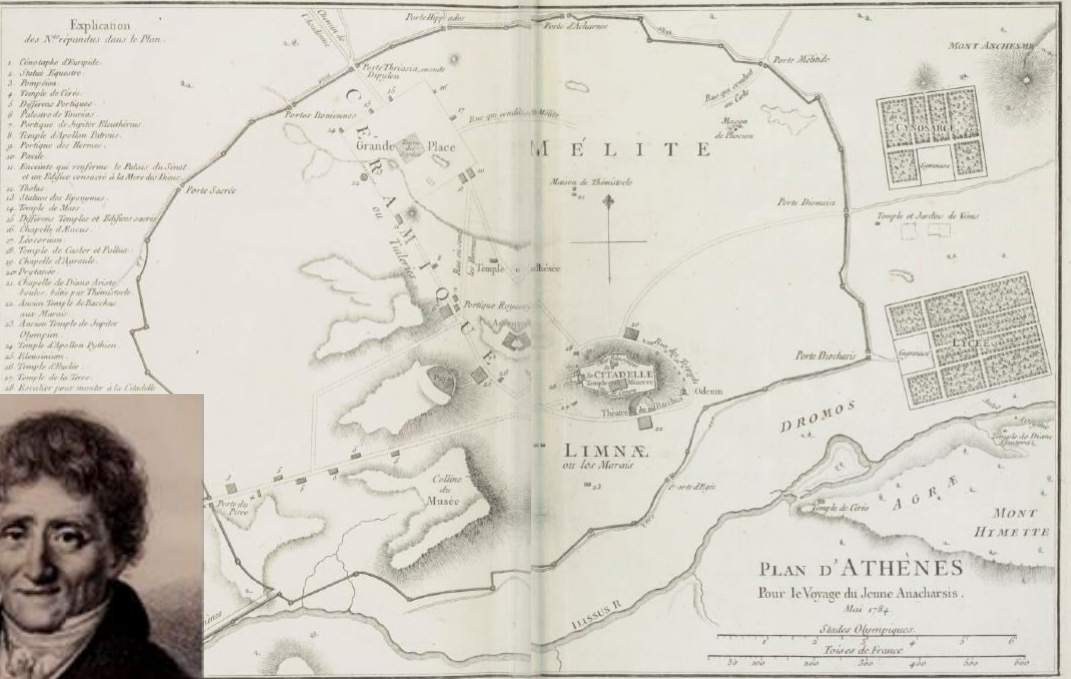
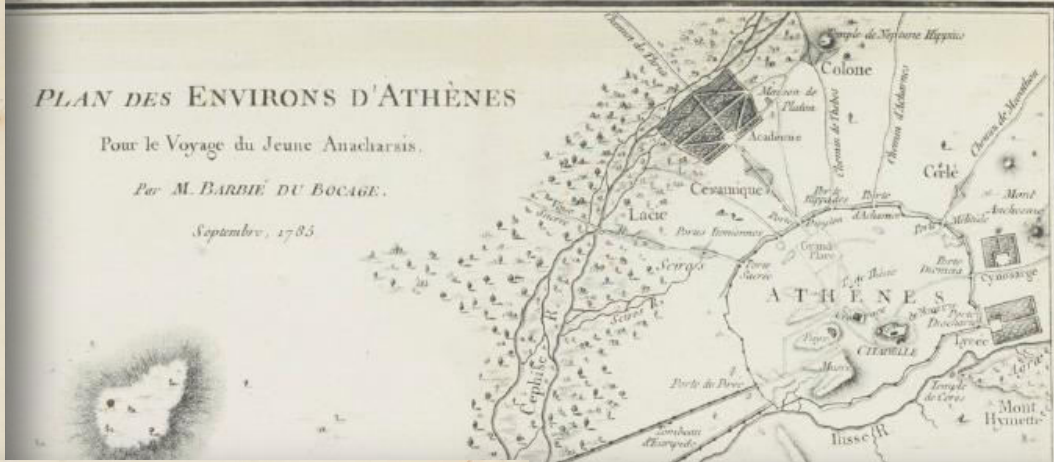
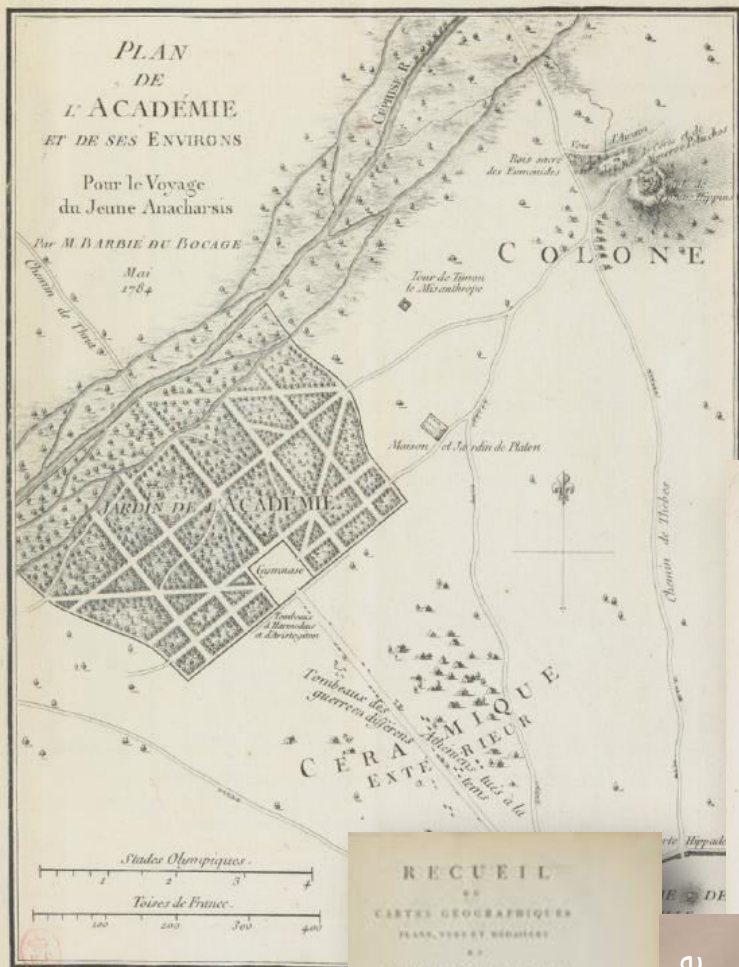
G.Deslile
(1675-1726)

Η αρχαία Αθήνα, Β. Du Bocage, 1784

Χάρτης των τοχυδρομειών της Γαλλίας Jaillot, 1738

Barbié du Bogage (1760-1825)

I. Philippius... II. Minima... III. Sicilia... IV. Sicilia... V. Sicilia... VI. Sicilia... VII. Sicilia... VIII. Sicilia... IX. Sicilia... X. Sicilia... XI. Sicilia... XII. Sicilia

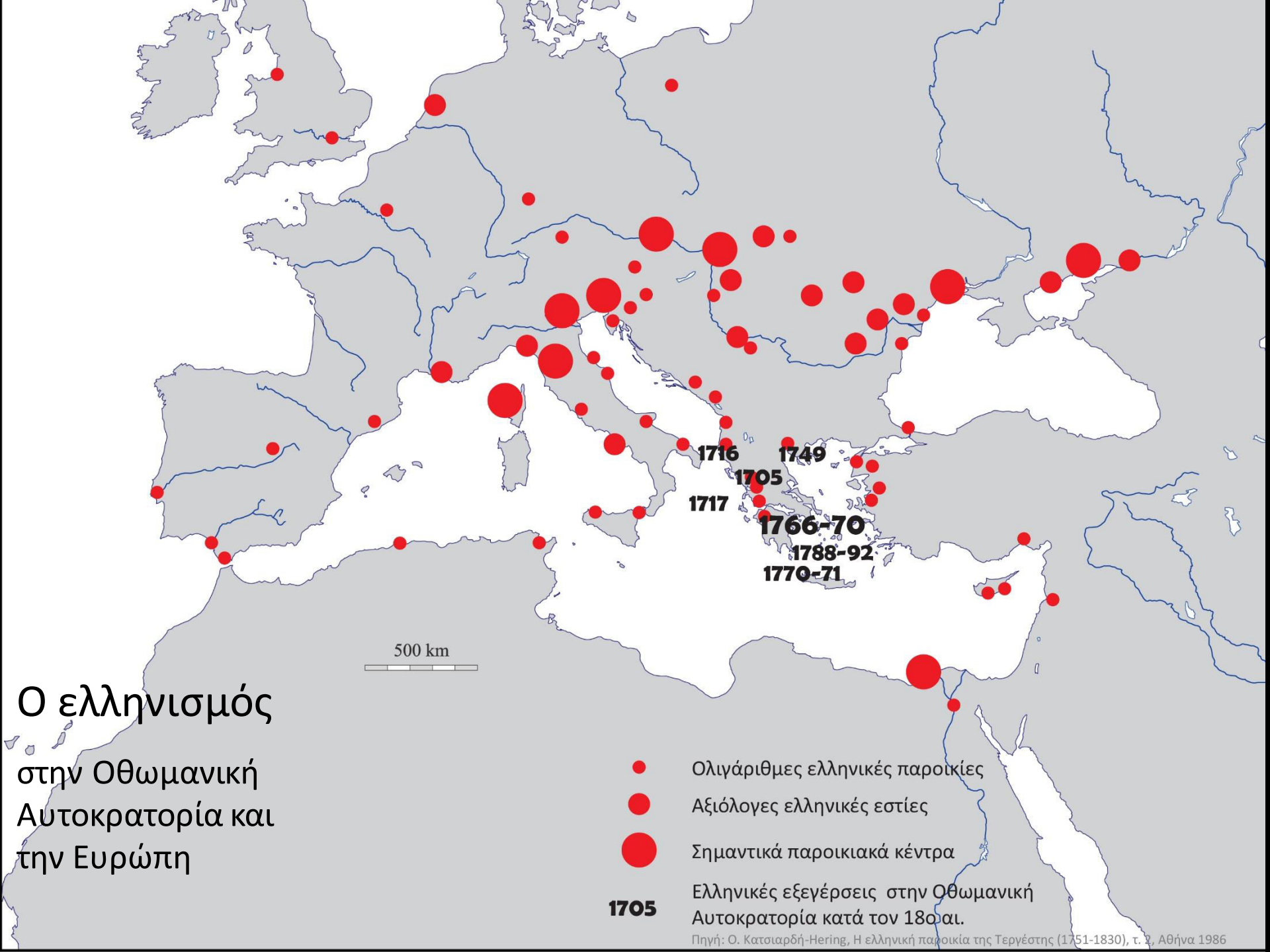
IMPERII TURCICI EUROPAEI
TERRA, in primis
GRAECIA
 cum confiniis, ad intelligendos
 Scriptores N.T. ceterosque graecos
 et latinos accommodata

J. B. Harenberg, 1741

Ο ελληνισμός

Οι παροικίες, ο ελληνισμός της Οθωμανικής
Αυτοκρατορίας,
η εκπαίδευση, ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός

Ο ελληνισμός στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και την Ευρώπη

- Ολιγάριθμες ελληνικές παροικίες
 - Αξιόλογες ελληνικές εστίες
 - Σημαντικά παροικιακά κέντρα
- 1705** Ελληνικές εξεγέρσεις στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τον 18ο αι.

1716
1749
1705
1717
1766-70
1788-92
1770-71

Πηγή: Ο. Κατσαορδή-Hering, Η ελληνική παροικία της Τεργέστης (1751-1830), τ. 2, Αθήνα 1986

● Ακαδημία Ιασίου, 1707-1821

Φροντιστήριο Ελληνικών Μαθημάτων, Σιάτιστα, 1718
Ελληνική Σχολή, Σιάτιστα, 1816

Τσοτύλειος Σχολή, 1873

Σχολή Ιερών Γραμμάτων, Καστοριά, 1705
Σχολή Κυρίτζη Καστορίας, 1710
Ελληνικό σχολείο, ~1800

Νέα Ακαδημία, Μοσχόπολη, ~1700-69, τέλη 18ου αι.-1916

Πασχάλειος Σχολή, Καπέσοβο, 1861-1985

Μανιάρειος Σχολή, Αμπελάκια, 1873-1938

● Ακαδημία Βουκουρεστίου, 1679-1821

Κεντρική Αστική Σχολή Θεσσαλονίκης, 1330-1912

Σχολή Μηλεών, Πήλιο, 1773-1844
Ελληνομουσείο, Ζαγορά, 1777-1821
Κοινή του Γένους σχολή, Πήλιο, 1814

● Μεγάλη του Γένους Σχολή, Κων/πολη, 1556

● Αθωνιάδα Ακαδημία, Άγ. Όρος, 1750

Σχολή Παναγίας Ορφανών, Κυδωνίες, 1780~1800
● Ακαδημία Κυδωνιών, ~1800-1821

Σχολή Επιφανίου, Ιωάννινα, 1647-1758
Σχολή Εμμανουήλ Γκιούμα, 1676-1820
Μαρουτσαία Σχολή, 1742-τέλη 18ου αι.
Καπλαναία Σχολή, Ιωάννινα, 1805-1821
Ζωσιμαία Σχολή, Ιωάννινα, 1828

Σχολή Καρπενησιού, 1645
Σχολή Βραγγιανών, 1661
Σχολή Φουρνάς, 1743

Ελληνομουσείο, Δημητσάνα, 1764-1834

● Αναξαγόρειος Σχολή, Βουρλά, 1760

Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης, 1733-1922
Φιλολογικό Γυμνάσιο, Σμύρνη, 1803-1819
Ομήρειο Παρθεναγωγείο, Σμύρνη, 1881-1922

● Πατμιάδα Σχολή, Πάτμος, 1713

Σχολή Επιφανείου, Αθήνα, 1647
Κοινό και δημόσιο σχολείο, Αθήνα, 1728
Σχολή Ντέκα, Αθήνα, 1757-1821
Επιστημονικό Γυμνάσιο, Αθήνα, 1813

● Ελληνική Σχολή Λευκωσίας, 1812
● Ελληνική Σχολή Λάρνακας, 1819

Σχολή Αγίου Βίκτωρος, Χίος, 1666
Φροντιστήριο Αγίων Αναργύρων, Χίος, μέσα 17ου αι.
Μεγάλη σχολή της Χώρας, Χίος, μέσα 18ου αι.
Γυμνάσιο Χίου, 1815

● Ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτήρια στην Οθ. Αυτ/ρία (ίδρ. πριν το 1780)
● Ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτήρια στην Οθ. Αυτ/ρία (ίδρ. μετά το 1780)

Ελληνικά ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα

Κατά την προεπαναστατική περίοδο

Ο νεοελληνικός διαφωτισμός

	Θρησκευτικά*	Κοσμικά**
Τέλη 15 ^{ου} αι.	64,30%	36,60%
1761-1770	64,50%	35,50%
1771-1780	63,95%	36,05%
1781-1790	52,72%	47,28%
1791-1799	36,29%	63,71%
1800-1810	20,42%	79,58%
1811-1820	19,04%	80,96%

*Λειτουργικά / θεολογικά

**Μεταφράσεις ή πρωτότυπα έργα φιλοσοφικού περιεχομένου, φυσικών και θετικών επιστημών, Ιατρικής, Αρχαιολογίας, Ιστορίας, Εμπορίου, Παιδαγωγικών, Λογοτεχνίας και Γεωγραφίας

Και ποίος ήθελε αναισθητήση να μην ιδή την πρόοδον όπου το γένος μας επιχειρίζεται να κάμη; Ποίος αγνοεί πλέον τα τόσα δείγματα της προθυμίας του: δεν εκδόθησαν και εκδίδονται ακόμη καθεκάστη τόσα και τόσα βιβλία; Δεν εφάνησαν γεωγραφικοί πίνακες, τους οποίους εναγκαλίζονται με προθυμίαν και αυτοί οι Ευρωπαίοι; Ετυπώθη άλλοτε μουσική;

[...] παντού βλέπωμεν να ανάπτη ο ζήλος των πατέρων και υιών εις τας μαθήσεις των επιστημών και τους νέους να διατρέχουσι διάφορα Βασίλεια εις επίσκεψιν των Μουσών...

Εφημερίς, 4 Δεκεμβρίου 1797

ΕΦΗΜΕΡΙΣ,

εἴτ' ἔν,

Α΄ ΚΡΙΒΕ΄ Σ ΑΠΑ΄ ΝΘΙΣΜΑ

τῶν κατὰ τὸν ἐνεσῶτα χρόνον ἀξιολογωτέρων, καὶ μὴν, τῶ ἀκριβεσέρων παγκοσμίων συμβεβηκότων, ἅπερ φιλοπόνως τὴ ἐμμελῶς, δίκην μελίσσης, ἀπανταχόθεν συλλεχθέντα, χάριν τῆς ἐπιφελῆς τῶν πολλῶν περὶ τὰ νέα περιεργίας φιλοφρόνως ἐκδίδονται.

Π α ρ ἄ τ ῶ ς

ΜΑΡΚΙΔΩΝ ΠΟΥΛΙΟΥ.

ΒΙΕ΄ΝΝΗ

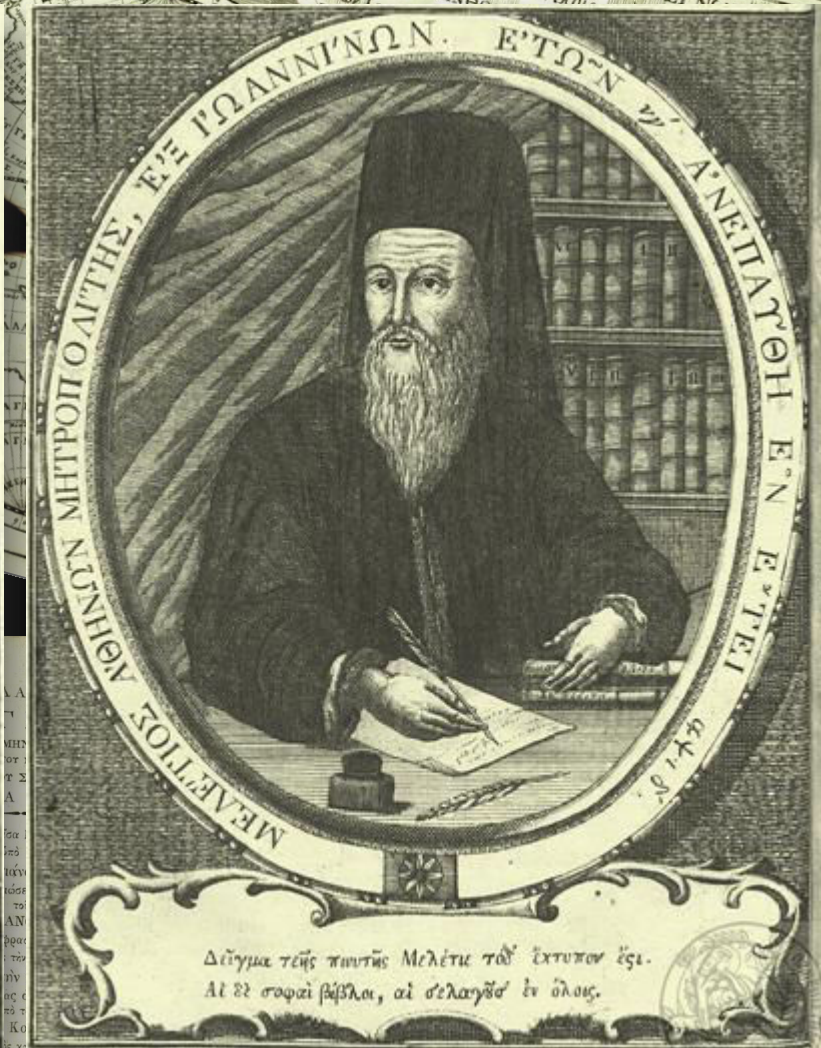
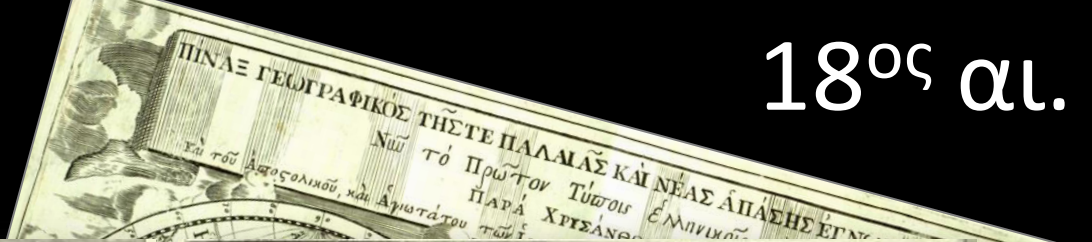
1793.

18^{ος} αι.

Ο ελληνικός χαρτογραφικός

Όστις, ὡς παραίρει ἐκ ἄκρας ἀρχαίας Μαθησ. Λέξεως, χρονον τ, τοδ, Ὁ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ Ξ.

Δείγμα τῆς πινυῆς Μελέτι τοῦ ἔκτυπον ἔξι. Αἱ δὲ σοφαὶ βιβλαὶ, αἱ σὲλαγθῶς ἐν ὅλοις.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ, 1716.

Ἐν Βίση τῆς Ἀγκίας...
Ὁ κτῆ τῶν φησάντων φημιδου

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἐν Βίση, 1808.
Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Αλεξάνδρου Γρηγορίου.

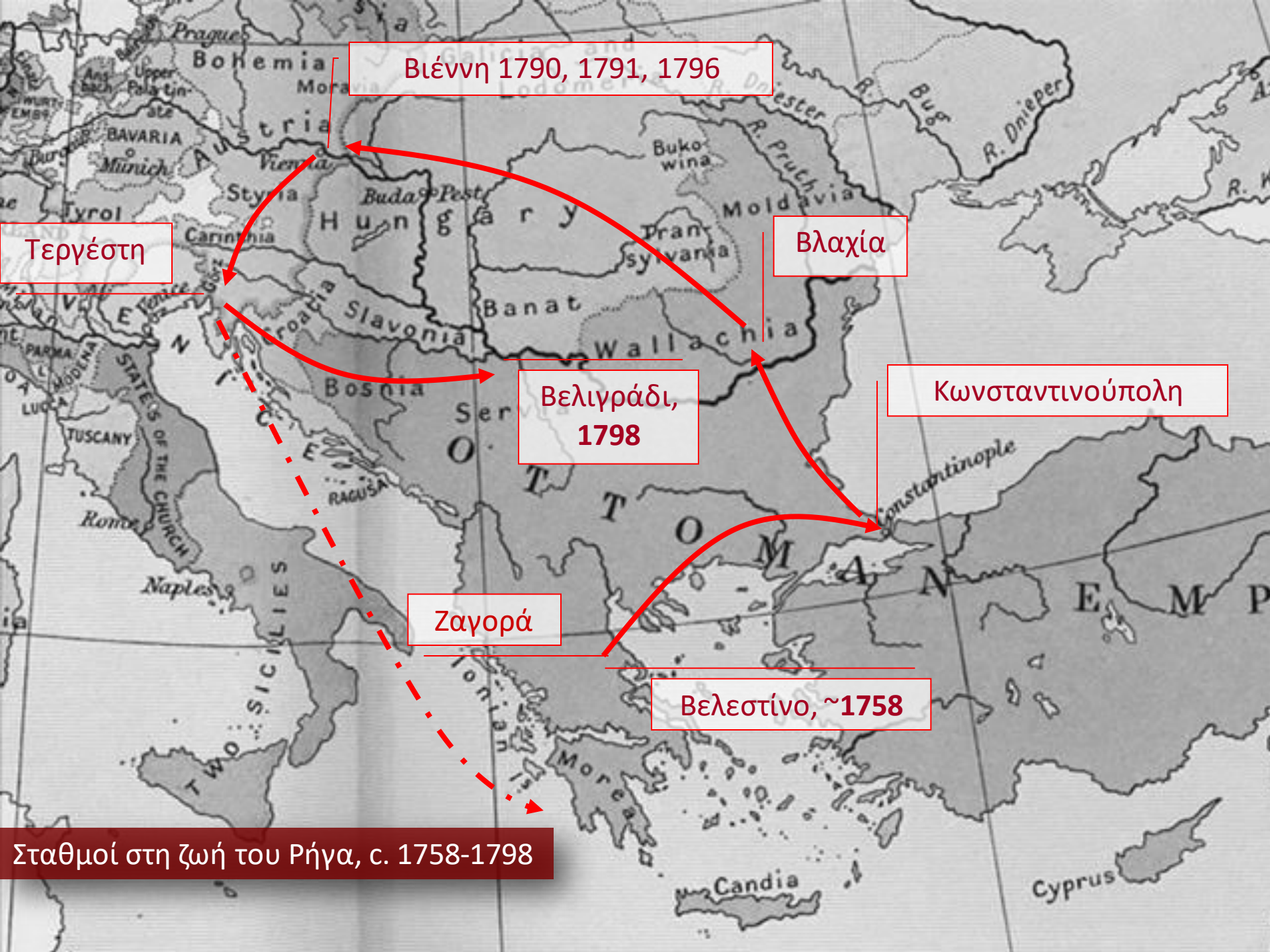
ΕΝΕΤΙΓΗΣΙ, 1759.
Παρά Αὐτοῦ τοῦ Ζαττα.

CON LICENZA DESUPERIORI, E PRIVILEGIO

Παρά τῷ Ἐγγλεῖ, ἢ Αὐτοκρατορῶν ἢ Βασιλέων
Τυπογραφία Ἰωάννη Οὐμά τῷ ἀπὸ Τεβέλιου.

Ο Ρήγας

Κινητικότητα, νεωτερισμός και ελευθερία

Βιέννη 1790, 1791, 1796

Τερζέστη

Βλαχία

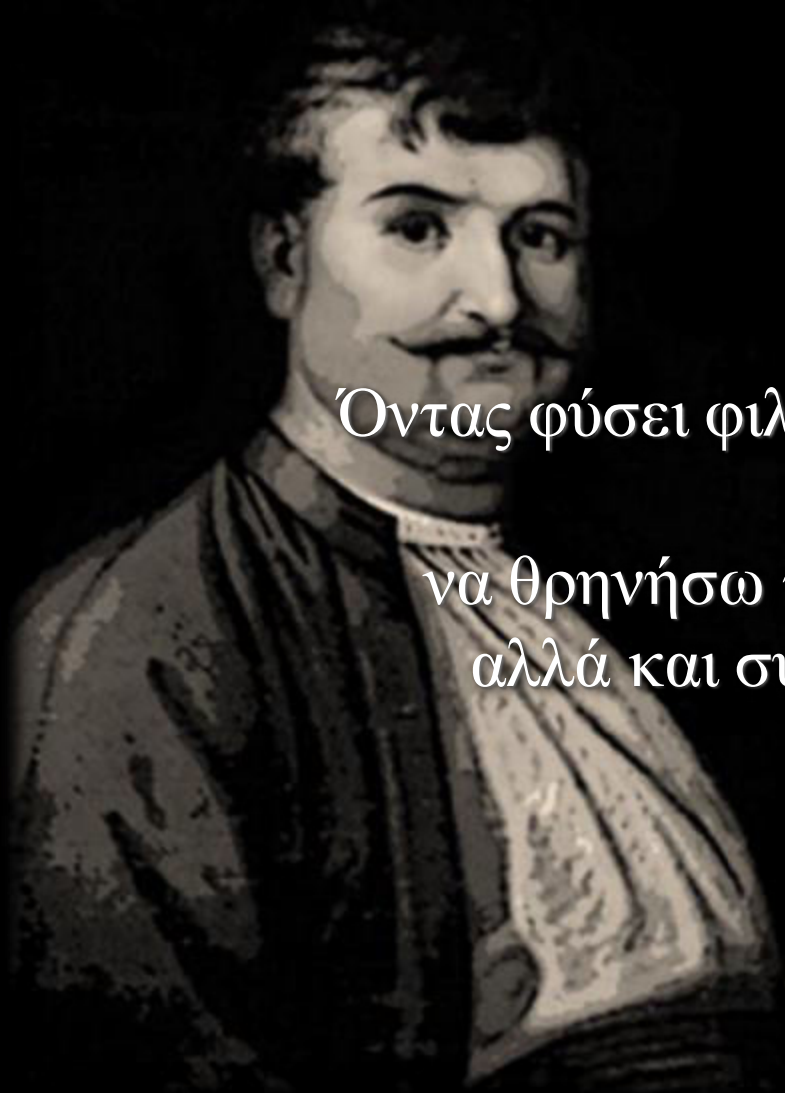
Βελιγράδι,
1798

Κωνσταντινούπολη

Ζαγορά

Βελεστίνο, ~1758

Σταθμοί στη ζωή του Ρήγα, c. 1758-1798

Όντας φύσει φιλέλλην, δεν ευχαριστήθην μόνον
απλώς
να θρηνήσω την κατάστασιν του γένους μου,
αλλά και συνδρομήν να επιφέρω επάσχισα,
όσον το επ' εμοί.

Φυσικής Απάνθισμα, 1790

...χαρίεις, νοημονέστατος, ζωηρός εκ φύσεως, ετοιμόλογος, φιλόπονος, ολιγαρκής, συμπαθής· φέρων δε την πειθώ εις τα χείλη είλκυε πάντας εις τας συμβουλάς του, δεν εσέβετο την καταγωγήν, αλλά την διαγωγήν...

Χρ. Περραιβός, 1860

...Rhigas, riche négociant, natif de Thessalie, passionné jusqu' au délire pour la délivrance de sa malheureuse patrie, jadis habituée par des hommes libres...

Τύπος της εποχής, Σεμλίνο, 1798

Όντας φύσει φιλέλλην, δεν ευχαριστήθην μόνον απλώς να θρηνήσω την κατάστασιν του γένους μου, αλλά και συνδρομήν να επιφέρω επάσχισα, **όσον το επ' εμοί.**

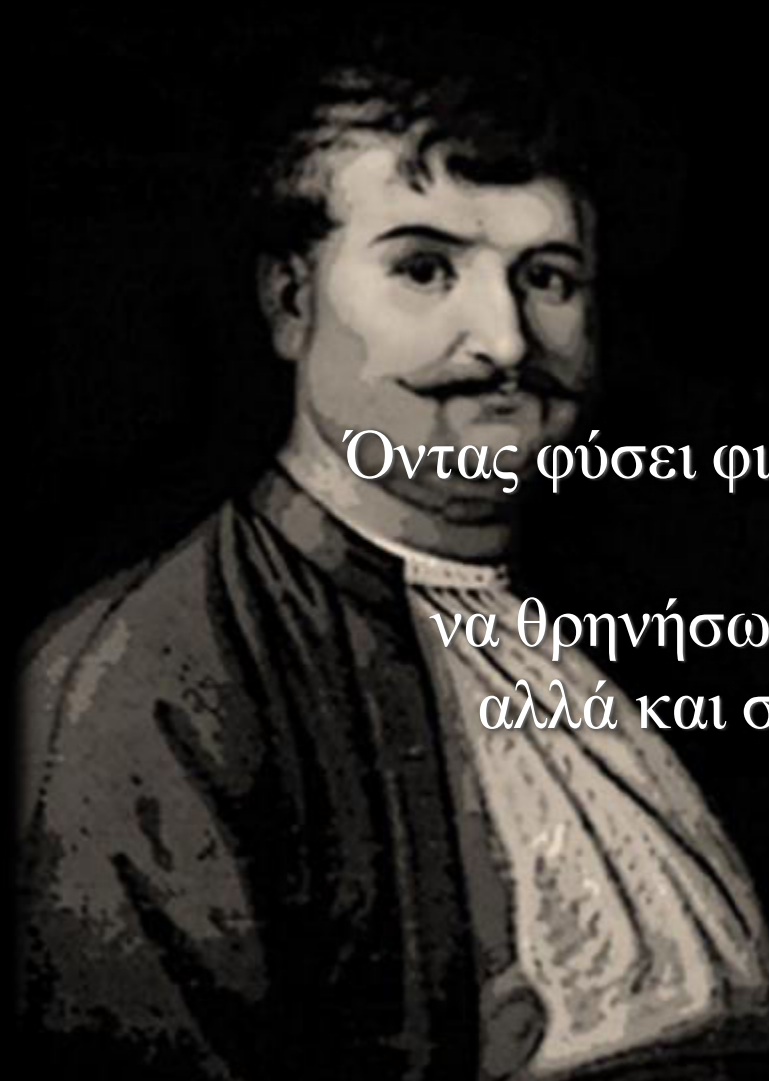
Φυσικής Απάνθισμα, 1790

...ουδέν γαρ εν αυτοίς σεμνόν τα και τίμιον επαγγέλλεται, αλλ' ότι γ' ες **ακολασίαν** οιστρηλατεί τους πολλούς και **διαφθείρειν** πειράται το ήθος των απλουστέρων...

Μ. Περδικάρης, 1811

Από τα γράμματα γεννιέται η προκοπή
με την οποία λάμπουν τα
ελεύθερα έθνη

(Τα Δίκαια του Ανθρώπου, άρθρο 22)

A black and white portrait of Adam Smith, a Scottish philosopher, economist, and sociologist. He is shown from the chest up, wearing a dark coat and a white cravat. He has a mustache and is looking slightly to the right of the viewer.

Όντας φύσει φιλέλλην, δεν ευχαριστήθην μόνον
απλώς
να θρηνήσω την κατάστασιν του γένους μου,
αλλά και συνδρομήν να επιφέρω επάσχισα,
όσον το επ' εμοί.

Φυσικής Απάνθισμα, 1796

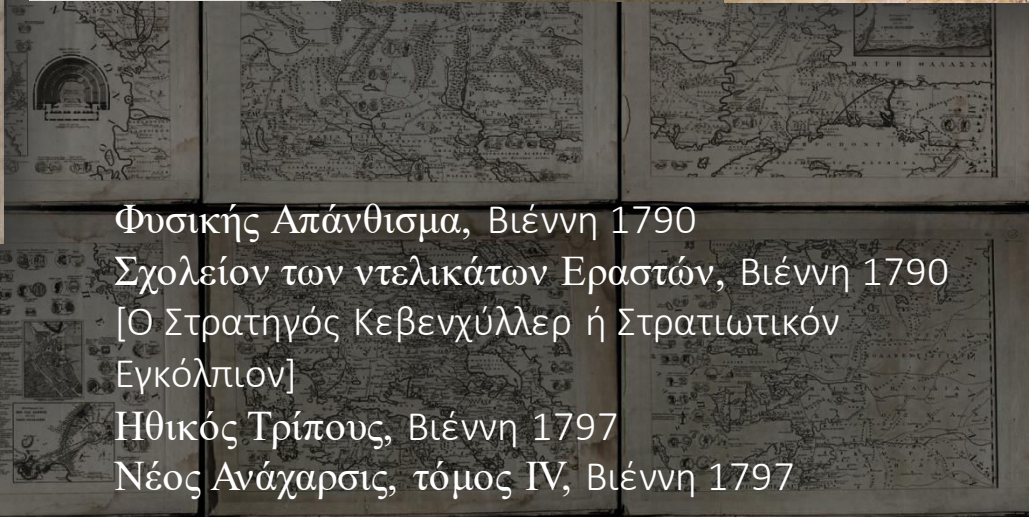
Όποιος ελεύθερα συλλογάται,
συλλογάται καλά!

Τα Δίκαια του Ανθρώπου Σύνταγμα Επαναστατική Προκήρυξη

()
ΥΜΝΟΣ ΠΡΩΤΟΓΙΚΟΣ
 Τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅλης τῆς Γραικίας.
 Ποῖο ξεκατάνευτο ἔστω τὸ ἔλευθερία.
 Ὁλὰ πὲ ἔθνο τελευτῶν,
 Καὶ τῆς Τυραννὸς τῆς ἁρμῆν,
 Εὐδίκασι γυρνῶν,
 Καὶ τῆς ἐξουθενῶν,
 Καὶ πρὶ χειρὶ γὰρ τῶν ἄξιών,
 Μὴ χερεὶ εἴσομαι.
 Κ' ἐκείνη πῦρ ἀποκατῶν,
 Ὅπῃ καὶ εἴθιλον ἀπακτῶν.
 Δίπῃ τῶν ἱππεύων,
 Ποῖο τῶν ἰλιυθρῶν,
 Καὶ πρὶ χειρὶ γὰρ τῶν ἄξιών,
 Μὴ χερεὶ εἴσομαι.
 Ἐτίζι κ' ἡμῶν εὐδίκασι,
 Νὰ σουκοθῶμαι μὴ ἄερῶν,
 Εὐδίκασι ζετῶντι,
 Τυραννὸς ἀπαλῶντι,
 Για τῶν ἑλευθέρων,
 Μὴ χερεὶ, μὰρι πάρεῖ.

ΕΛΛΕΘΕΡΙΑ () ΤΕΛΟΤΗΣ
ΘΟΥΡΙΟΣ.
 Ηῦν Ουρουὸν Παρῶν τῶν πρῶτων, εἰς τὴν ἔχον,
 ΜΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΗ ΜΕΓΑΛΗ.
 Ὅτι τῶν πρῶτων εἰς τὴν εἰρήνην,
 Μισῶν καὶ ἀποκτείνοντι καὶ ἄλλοι καὶ φερόντι,
 Σπῆρον καὶ ἀποκτείνοντι, καὶ ἕρπονται ἀλλήλους.
 Νῆ φόνον ἀπὸ τῶν Κοιμῶν γὰρ τῶν ἀπὸ ἀλλήλων.
 Νῆ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, Παρῶν καὶ ἰοῦντι,
 Ὅτι εἶναι τὸ κεφάλαιον ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Καλλίαν μὴ εἶναι ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Σπῆρον καὶ ἀποκτείνοντι, καὶ ἄλλοι καὶ φερόντι.
 Μὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ὅ Τυραννὸς καὶ τῶν ἀλλήλων, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.
 Ἐπειδὴ ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῶν ἀλλήλων.

Νέα Χάρτα της Βλαχίας και μέρους της
 Τρανσυλβανίας, Βιέννη, 1797
 Γενική Χάρτα της Μολδαβίας, Βιέννη 1797

Φυσικὴς Ἀπάνθισμα, Βιέννη 1790
 Σχολεῖον τῶν ντελικάτων Εραστῶν, Βιέννη 1790
 [Ο Στρατηγὸς Κεβενχύλλερ ἢ Στρατιωτικὸν
 Ἐγκόλπιον]
 Ἠθικὸς Τρίπους, Βιέννη 1797
 Νέος Ἀνάχαρσις, τόμος IV, Βιέννη 1797

[Το Πνεῦμα τῶν Νόμων (ἀνεκδότο)]

Χάρτα της Ελλάδος, Βιέννη 1796-97

Τα Δίκαια του Ανθρώπου

Άρθρο 3

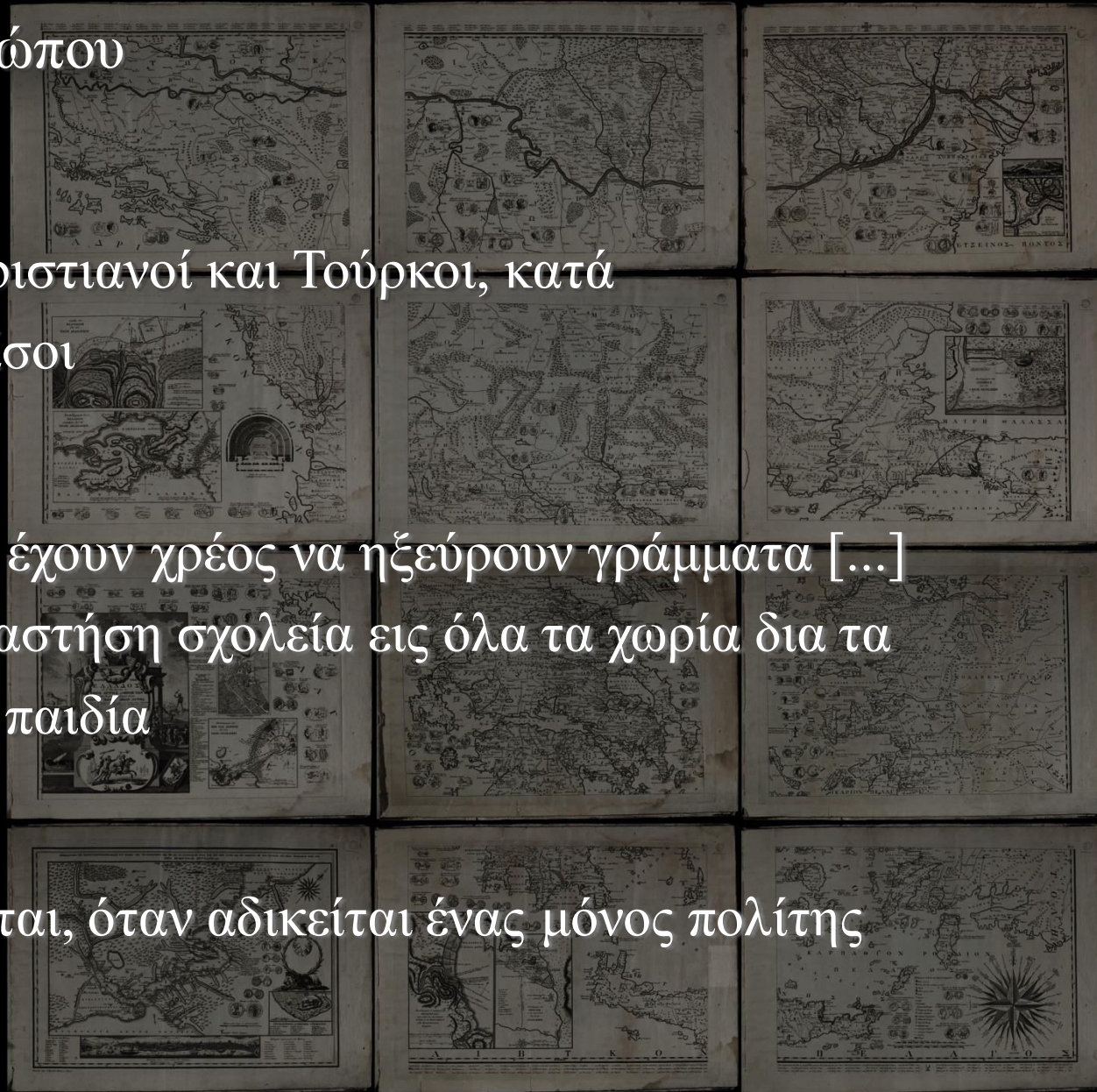
Όλοι οι άνθρωποι, Χριστιανοί και Τούρκοι, κατά φυσικόν λόγον είναι ίσοι

Άρθρο 22

Όλοι χωρίς εξαίρεσιν έχουν χρέος να ηξεύρουν γράμματα [...]
Η Πατρίς έχει να καταστήση σχολεία εις όλα τα χωρία δια τα
αρσενικά και θηλυκά παιδιά

Άρθρο 23

Όλον το έθνος αδικείται, όταν αδικείται ένας μόνος πολίτης

Σύνταγμα

Άρθρο 7

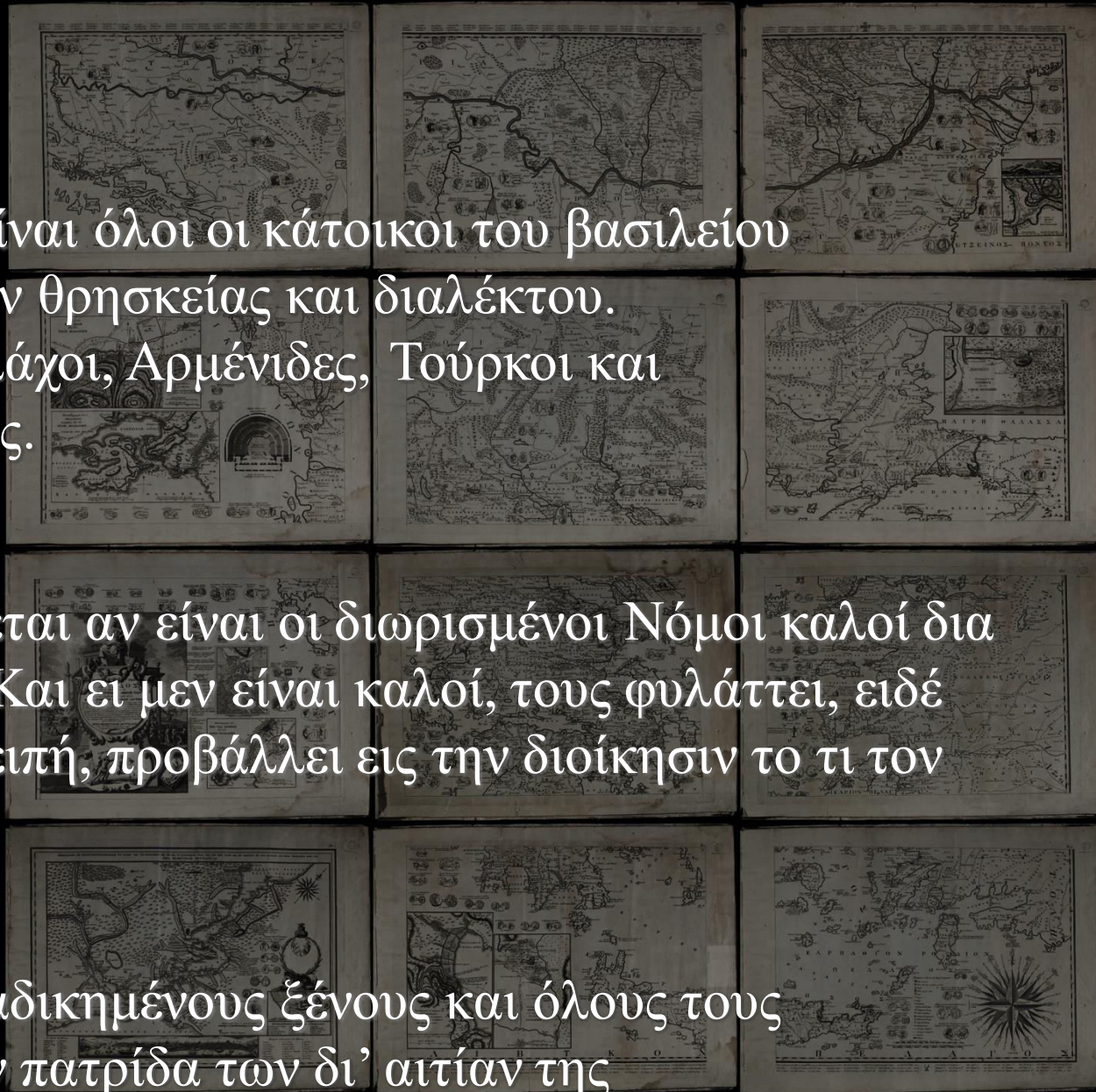
Ο αυτοκράτωρ λαός είναι όλοι οι κάτοικοι του βασιλείου τούτου χωρίς εξαίρεσιν θρησκείας και διαλέκτου. Έλληνες, Αλβανοί, Βλάχοι, Αρμένιδες, Τούρκοι και κάθε άλλο είδος γενεάς.

Άρθρο 10

Αυτός ο λαός βουλευέται αν είναι οι διορισμένοι Νόμοι καλοί δια την ευδαιμονίαν του. Και ει μεν είναι καλοί, τους φυλάττει, ειδέ και έχει λόγον να αντειπή, προβάλλει εις την διοίκησιν το τι τον πειράζει.

Άρθρο 120

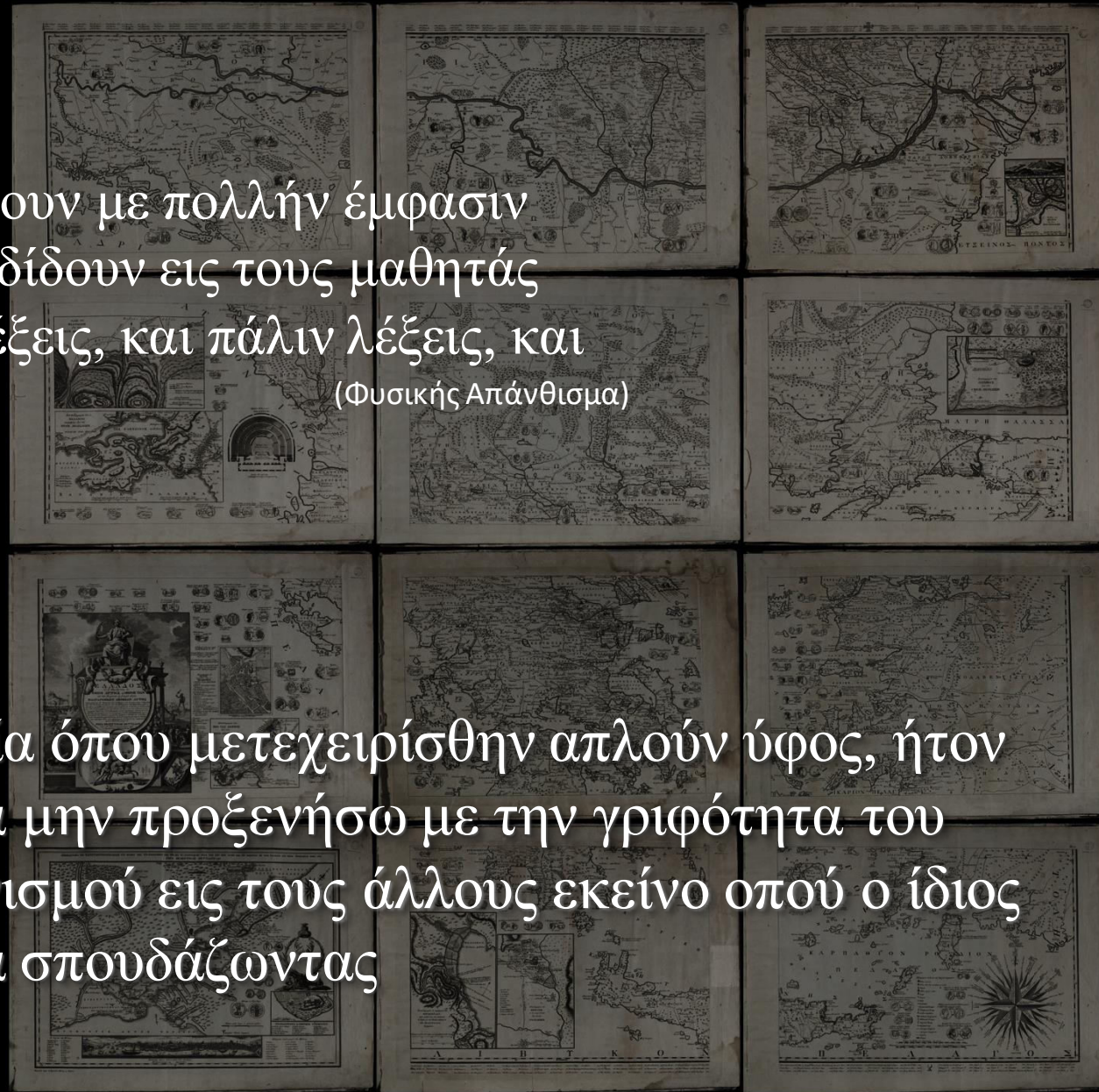
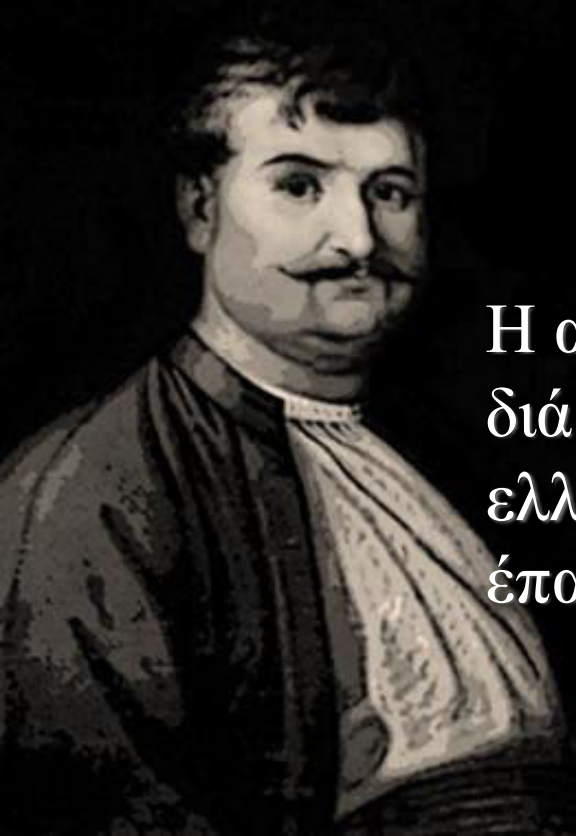
Δέχονται όλους τους αδικημένους ξένους και όλους τους εξωρισμένους από την πατρίδα των δι' αιτίαν της Ελευθερίας.

Οι παιδαγωγοί ξαπλώνουν με πολλήν έμφασιν
τας διδασκαλίας οπού δίδουν εις τους μαθητάς
τους, αι οποίαι είναι λέξεις, και πάλιν λέξεις, και
αιωνίως λέξεις.

(Φυσικής Απάνθισμα)

Η αιτία όπου μετεχειρίσθην απλούν ύφος, ήτον
διά να μην προξενήσω με την γριφότητα του
ελληνισμού εις τους άλλους εκείνο οπού ο ίδιος
έπαθα σπουδάζωντας

...

Ανδρείοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
σκοτώθηκαν κι αγάδες, με άδικον σπαθί.
Κι αμέτρητοι άλλοι τόσοι, και Τούρκοι και Ρωμιοί,
ζωήν και πλούτον χάνουν, χωρίς καμιά αφορμή.

Ελάτε με έναν ζήλον, σε τούτον τον καιρόν,
να κάμωμεν τον όρκον επάνω στον σταυρόν.
Συμβούλους προκομμένους, με πατριωτισμόν
να βάλωμεν εις όλα, να δίδουν ορισμόν.

Οι Νόμοι νά 'ν' ο πρώτος και μόνος οδηγός,
και της πατρίδος ένας να γένει αρχηγός.
Γιατί κι η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά,
να ζούμε σαν θηρία, είν' πιο σκληρή φωτιά.

...

Βουλγάροι κι Αρβανίτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί,
Αράπηδες και άσπροι, με μια κοινήν ορμή,
Για την ελευθερίαν, να ζωσωμεν σπαθί,
πως είμαστ' αντρειωμένοι, παντού να ξακουσθεί!

Θούριος

η Χάρτα

η Χάρτα

Η Επικοινωνία και ο Χρήστης

Ένας χάρτης για το Ευρύ Κοινό

Ομολογεί ο Ρήγας, ότι συνέταξεν ελληνικούς χάρτας, ων έκαστος πλήρης σύγκειται εκ δώδεκα τεμαχίων, ότι τοιούτων ολοκλήρων χαρτών εχάραξε

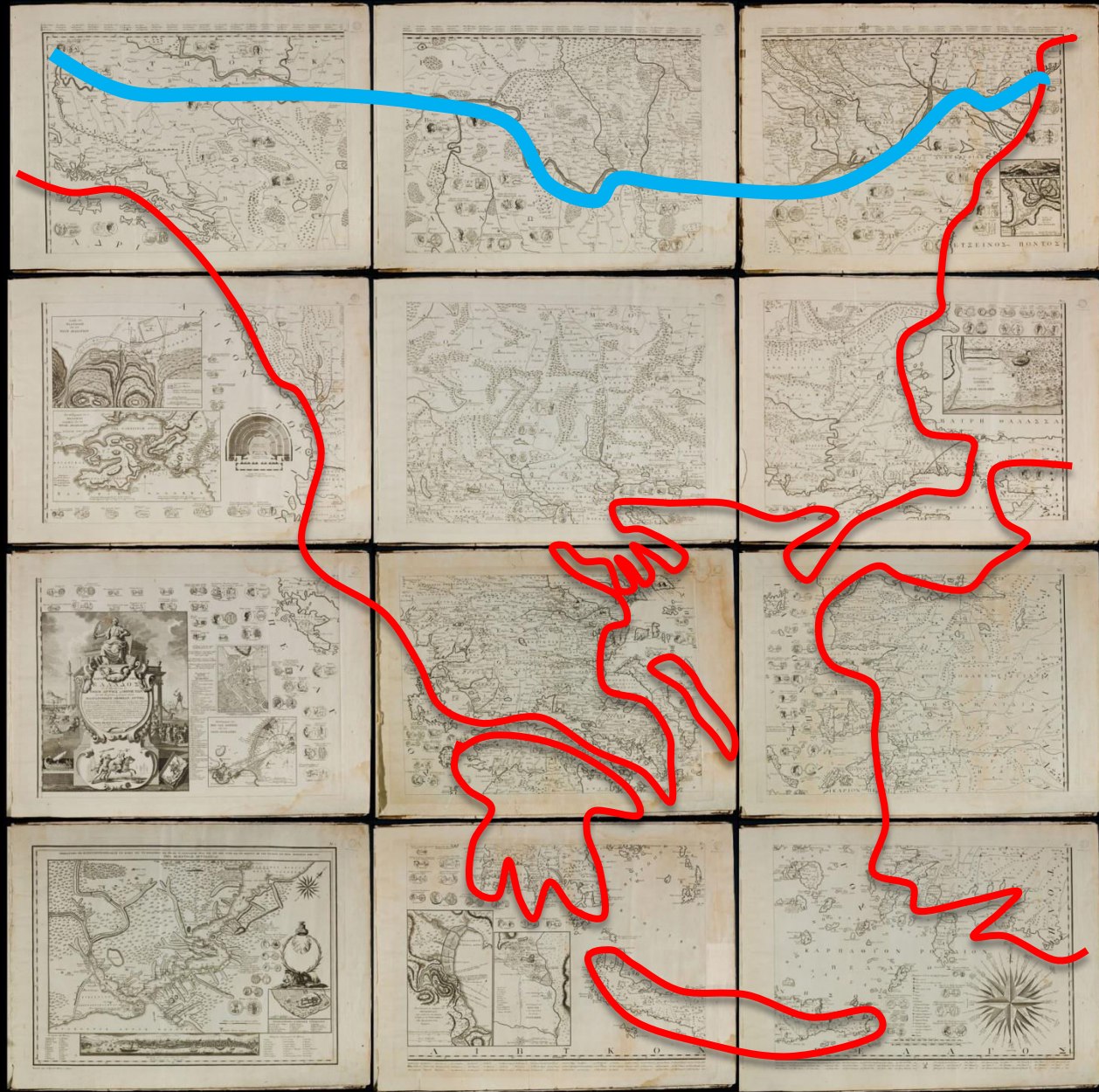
1220 αντίτυπα [...] ότι δε αυτά πάντα έπραξεν [...]

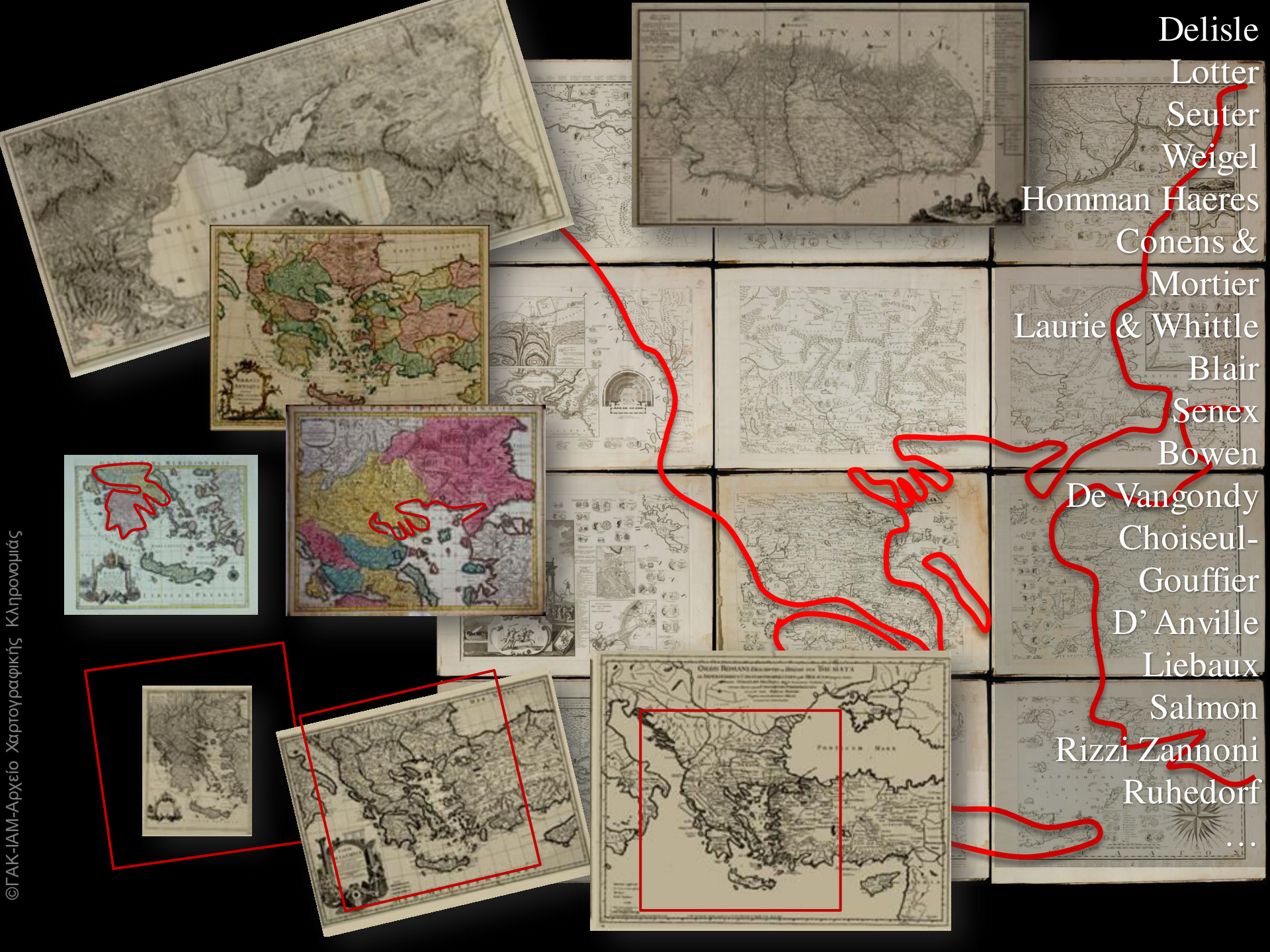
επί το σκοπώ να διαφωτίση το ίδιον αυτού έθνος περί της παρούσης θλιβεράς αυτού καταστάσεως.

...

Ο Ρήγας απεκάλυπεν εις αυτόν την επαναστατικήν

πρόθεσιν ην είχε, συντάσσων τους χάρτας και μεταφράζων τον Ανάχαρσιν...

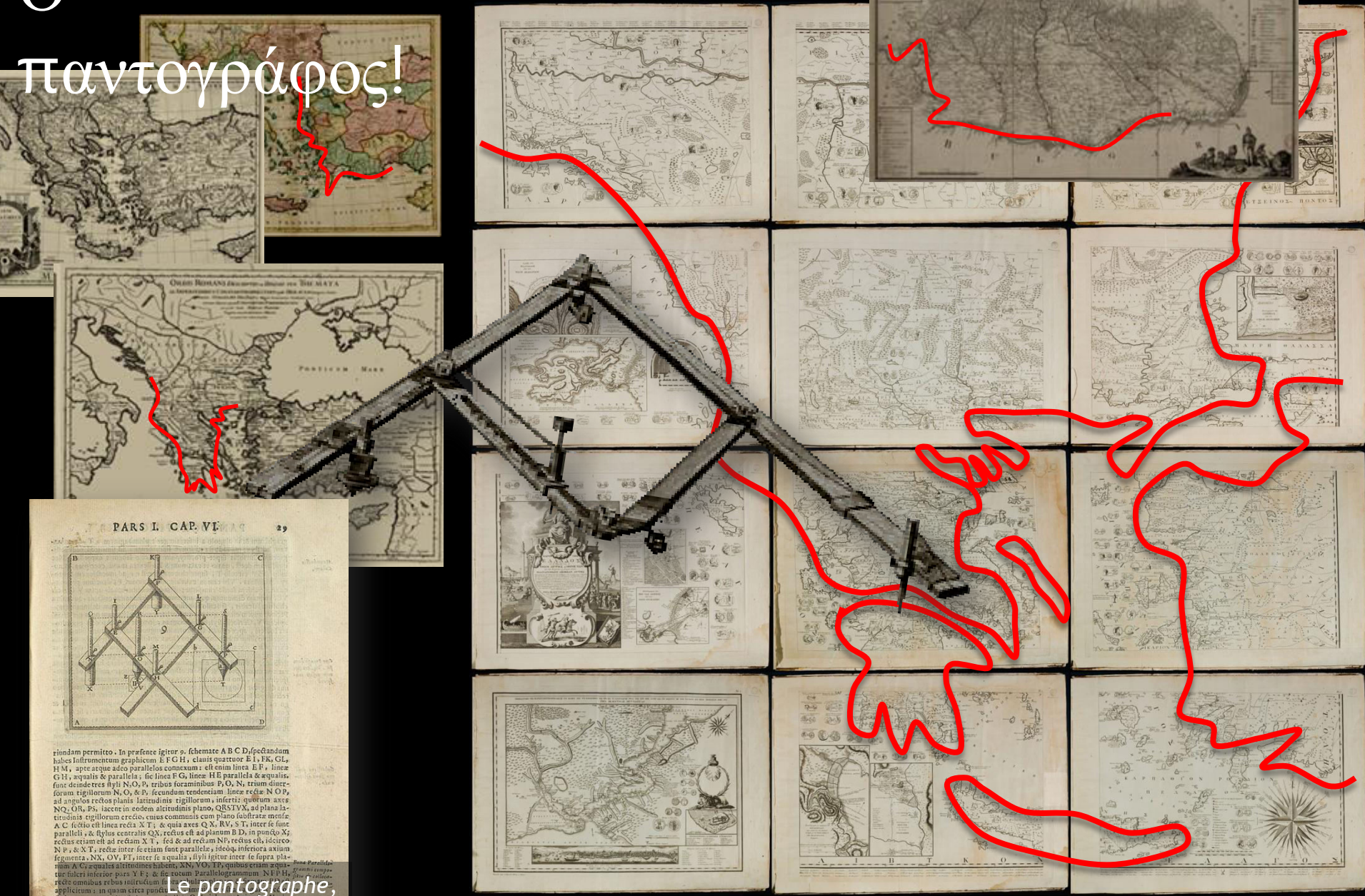

- Delisle
- Lotter
- Seuter
- Weigel
- Homman Haeres
- Conens &
- Mortier
- Laurie & Whittle
- Blair
- Senex
- Bowen
- De Vangondy
- Choiseul-Gouffier
- D'Anville
- Liebaux
- Salmon
- Rizzi Zannoni
- Ruhedorf
- ...

Ο

Παντογράφος!

PARS I. CAP. VI. 29

riondam permitto. In presente igitur a, schemate A B C D, speculandum
 habes Instrumētum graphicum E F G H, clavis quatuor E I, F K, G L,
 H M, apte atque adeo parallelas connexum: est enim linea E F, linea
 G H, aequalis & parallela; sic linea F G, linea H E parallela & aequalis,
 sunt deinde tres alij N O, P, tribus fortassis P Q, N, trium dister-
 sorum rigulorum N, O, & P, secundum tendentiam lineae rectae N O P,
 ad angulos rectos planis latitudinis rigulorum, inferitis quorum axes
 N Q, O R, P S, iacent in eodem sicutodinis plano, Q R S T X, ad plani la-
 titudinis rigulorum erectos, cuius communis cum Plano substrate mensae
 A C factio est linea recta X T, & quia axes Q X, R V, S T, inter se sunt
 paralleli, & Radius centralis Q N, rectus est ad planum B D, in puncto X;
 rectus etiam est ad rectam X T, sed & ad rectam N V, rectus est isotroco
 N P, & X T, rectae inter se parallelae, iteque inferiora axium
 segmenta, N X, O V, P T, inter se aequalia, alij igitur inter se supra pla-
 num A C aequalis altitudines habent, X N, V O, P S, quibus etiam aequiva-
 lunt aliter interior pars V E, & sic totum Parallelogrammum N E P S
 recte omnibus rebus instrudum. In quo si quaevis linea A B, in puncto A,
 applicetur: in quam circa punctum A, describitur Circulus, cuius
 Radius centralis N X, distans vero Interior O, quibusque inter cal-
 ca H, Proxime interiora, distans aequaliter, distans aequaliter, distans

Le pantographe,
L'Encyclopédie, 1751-80

Το παζλ
των
δώδεκα
φύλλων

2 μ.

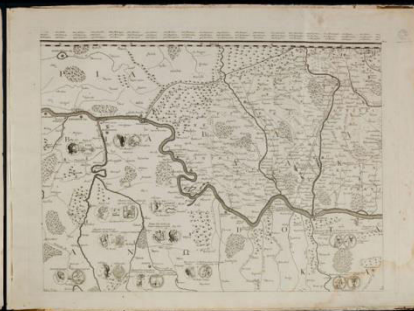
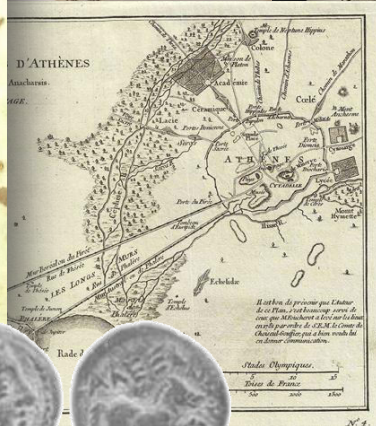

**ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΝΕΩΤΕΡΙΚΗ**
Εκδόσεις της Ιατρικής Σχολής του
Πανεπιστημίου Αθηνών
Με κείμενο στην ελληνική γλώσσα...
Της Δραπέτης Κωνσταντίνης

**VOYAGE
DU
SIEUR ANACHARSIS
EN GRÈCE,**
PAR M. DE SÈNE.
TOME PREMIER.
A PARIS,
Chez M. DE LA HARPE, Libraire,
rue de Harcourt, N. 11.

**ΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ**
Συλλογίς της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου των Αθηνών...
ΠΡΟΣΦΩΝΗΘΕΙΣ ΔΕ
Το Εργαστήριον της Γεωγραφίας
Κωνσταντίνου Κωνσταντινίδη
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΣΑΡΑΦΗ
ΕΝΕΤΙΘΗΣΙ
Πατρ. Νικολάου Γκαλιού υφ' Α. Γκαλιού.
Con Licentia de Superiori, e Privilegio.

η Χάρτα

Τι πληροφορίες μας δίνει;

Delisle, 1794

Γαζής, 1800

Οι συμβολικές παραστάσεις

Αργώ

Αθλητικοί αγώνες

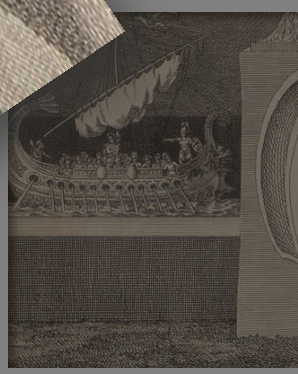

Κολοσσός +
τριήρης

Αγορά

Δευκαλίωνας
& Πύρρα

περιορισμένων, ἀπ' ἀνε-
φορίας τῆς Βυζαντίας, ἀπ' ἄ-
δυναθείας κ. Σάββα τῶν
γῆς, ἀπὸ δὲ μεσημβρινῶν
ὀνομασίας, προσδέχ. ἡ
ΑΤΤΙΚῆς συντείνουσαι
Χρονολογία τῶν βασι-
κῶν νομισμάτων ἐ-
σὺς ἀμφότερα ἴδι.

ΡΗΓΙΑ Β
Χρῆν ἡ
ἔτ.

Το λιμάνι της Πόλης

Το λιοντάρι

ΕΠΙΠΕΔΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΣΑΡΑΓΙΟΥ
 Α. κάστροι ο Σουλτ. τούχου. Ζ. Σάλα τῶ Θρονῶ.
 Β. τὸ κολοκαίρι. Η. Σάλα τῶ Διθανίς.
 Γ. αἱ γυναικες το. Θ. ὁ Κιζλαρ ἀγῶς.
 Δ. αἱ 4. πρώται Σολῆται. Ι. ὁ Ἀε ἀγῶς.
 Ε. ἡ Ἰσθμὴ Πορτα. Κ. ἀγ. Ιωάν. Χαλνίς ἀγμάτων. Ο. Ἀβλανχαγῶς.
 Λ. Ζαρχανίς.
 Μ. Κισσι Διγύρηδων.
 Ν. Σουλτοί τῶ Σουλτάνε.
 Ξ. Κισσι τῶ Σουλτ.

ΘΕΡΜΗ Θεσσαλονίκη.

ΛΙΧΝΙΔΟΣ Ιερωνιανή
Πρώτη Οχρίδα.

Κυνόσθρα.
Κάβο σίδρο.

Στρατονίχαια.
έσχι' χισάρ.

ΜΤΡΙΝΑ,
Σεβασόπολις.
γγιζελ χισάρ.

Λαβύρινθος
Γόρτυν
Γουρτίνα

ΚΟΡΦΟΙ
Χερόπολι.

Σπάρτ., Λαχε-
δαίμων Μισράδ

ΙΣΤΡΟΠΟΛΙΣ
καρά κερμαν.

Ανδάρισα.
Ευριςος. Βόσαντζα.

Αχελίως. Ασπρος.

Κνωσός
Κυνῶσα
Καθέδρα Μικῶος

Μεγαλόπολις Χριστιανόπολις
Λεοντάρι Πολυβίου πατρίς

ΒΥΛΑΖΩΡΑ Βασιλεύσα.
Παιωνίας. Μπιτώλια.

ΝΟΒΙ ΠΑΖΑΡ Αζιβάντιον.

Σχολειῶν τῷ Ομήρῳ.
Φαναί. Πυργί.

Μαντινία Αντιγονία.
Παλιόπολι Γχορτζιά

Χαλκήτωρ.
Αντζεμί καλεσί.

Επιδήλιον. Κάβο δι
σαντ άγγελο Αχ.

ΕΦΕΣΟΣ.
κῶς αἰδασί.

Ὄρσοβα Ρωσιάβα

Χερσόνησος.
Παυρόκαστρο.

Τα σόλια

Ρίλα. άγ. Ιωάνν.
Δευτέρα λαύρα
των Αδελφώνμας
Σέρβων, όπθ είναι
200: μοναχ.

Πέλλα πατρις.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕ

Λανθσα
Απ' εδώ ήτον ή
μήτηρ τῆ Ομήρου, εδώ
έταφθ ή αυτός· ό Κομης
Κρῆν Ολλανδέζος ήυρε τον
τάφοντθ. 1774:

Αντιόχεια
Μύρα.
Καζαβος
είναι μια κατα-
ποντισμένη
πόλις εις την
θάλασσαν.
Κασιλ

Σαλμαχίς
Πηγή
Πατρις Ηρώδου
ή των 2· Διονυσίων
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΣ
ΜΠΟΥΔΡ ΟΥΜ

Τόμις. κωνσάντζα.
εδώ εξωρίσθη Οβίδιος.
Μπαμπώ

Αλβανόπολις. Κρόγια
Πατρις τῆ Σκενδέρ μπέη

Μπραβιτζα. Εδώ δαλεύθη
όλο Χωματένια. Άγκεια.

Αίξ. Ξέρα περί ης.
γραφει ο Πλίνιος.

Νικιόπ. φάνεται
πῶς αυτή να είναι
ή πρόσ Αίμω Νικόπολις
ερύπιόν.

Τα σόλια

Λαμβσα
 ΙΟΣ
 Απ' ἐδῶ ἦτον ἡ
 μήτηρ τῆ Ομήρου, ἐδῶ
 ἐτάφη καὶ αὐτός· ὁ Κομης
 Κρῆν Οὐρανδῆος ἤνευ τον
 τάφοντες. 1774.

Μύρα.
 Κάραβος
 εἶναι μία κατά-
 πεντισμένη
 πόλις τῆς
 θαλάσσης.
 Κασίλ γῶσσα

Σπάρτη και Αθήνα

Ολυμπία και Δελφοί

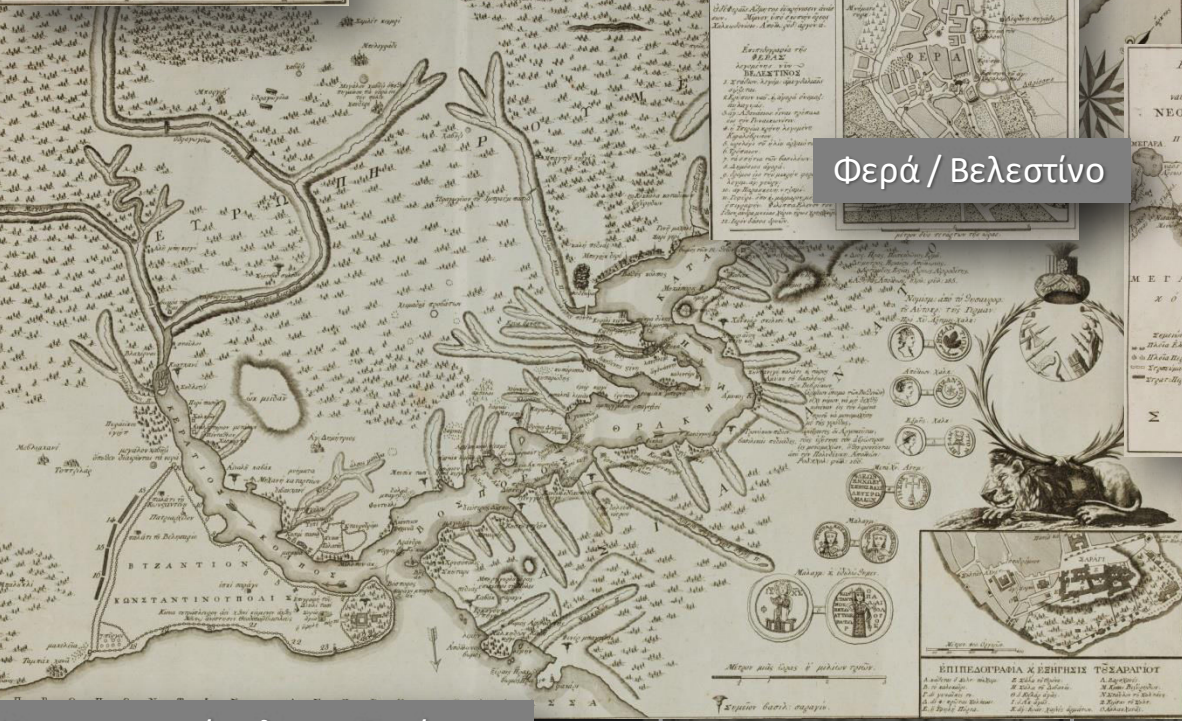
Φερά / Βελεστίνο

Σαλαμίνα και Πλαταιές

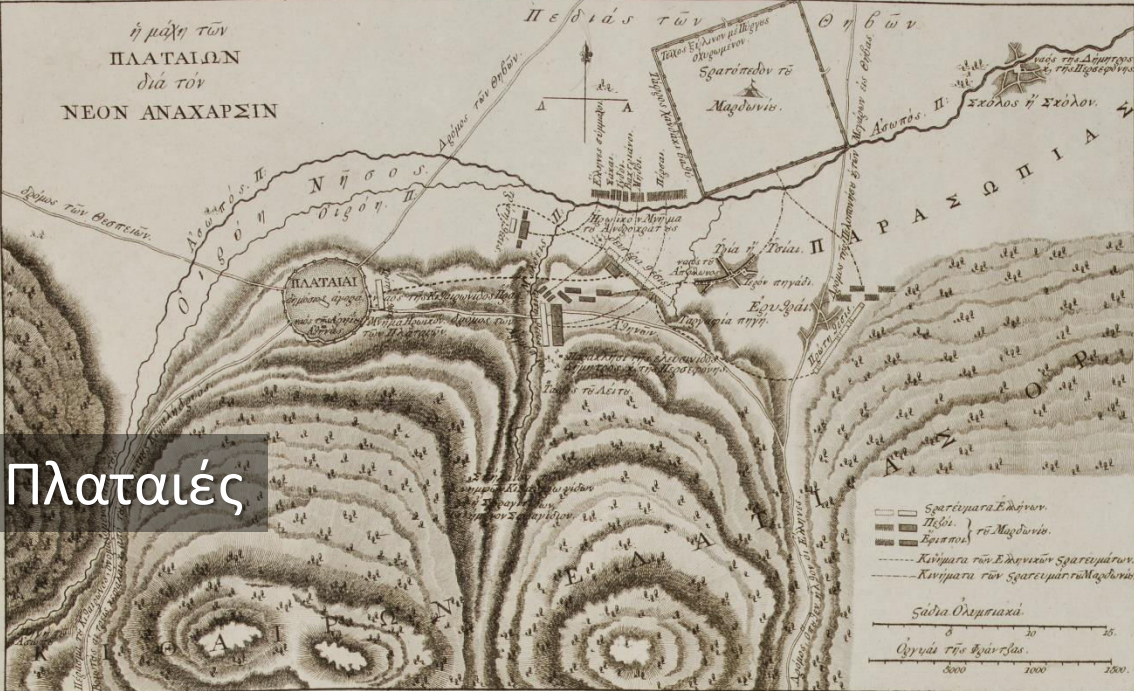
Κωνσταντινούπολη και Σεράγι

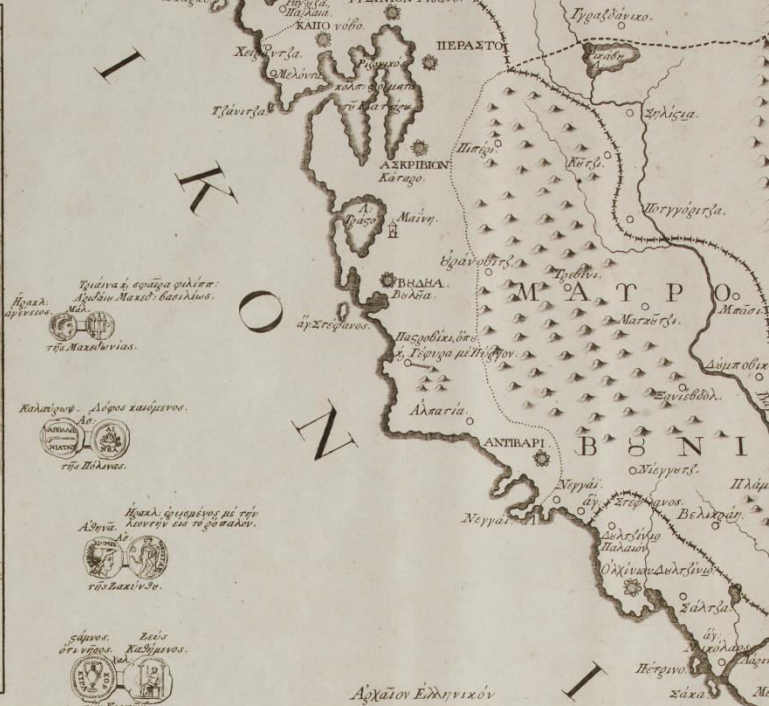
Οι επιπεδογραφίες

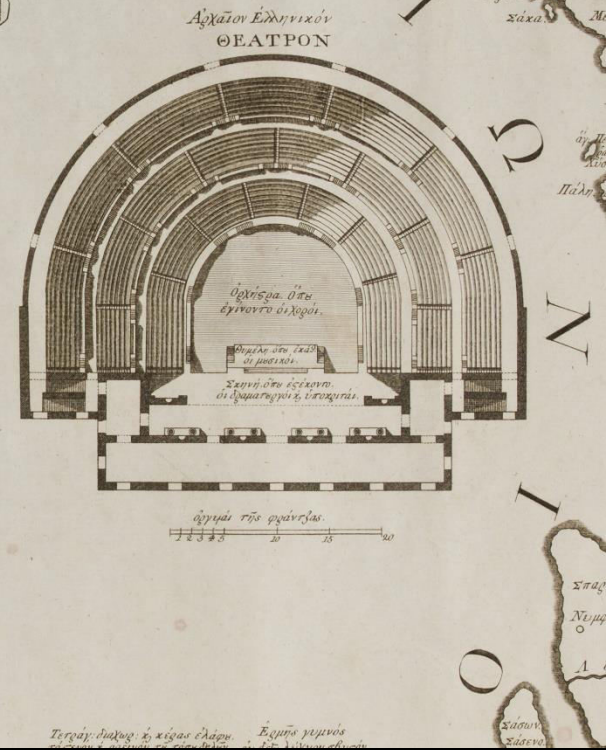
ἡ μάχη τῶν
ΠΛΑΤΑΙΩΝ
διὰ τὸν
ΝΕΟΝ ΑΝΑΧΑΡΣΙΝ

Πλαταιές

Μεγαρίκος
Σαλαμίνα

Ἐπταλόφθ ὄραων πόλιων κλέος ἕδρας Ἀνάσσης,
Ἡδ' αἶσαν συγερήν φεῖτε βαρυσενάχων.

Ἐπταλόφθ ὄραων πόλιων κλέος ἕδρας Ἀνάσσης,
Ἡδ' αἶσαν συγερήν φεῖτε βαρυσενάχων.

Ἐξήγησις τινῶν μερῶν τῆς Πόλεως.

1. Σαράγι.	9. οἶ. 7 κελίδες.	17. Καμπάνι.
2. α. γ. Σοφία.	10. Σελτῶν Σελήμ.	18. Κομερκι.
3. Σελτῶν Ἀχμέτ.	11. φετιχ Ντζάμισι.	19. Κάτιργον
4. Γενι Ντζαμί.	12. Ἐδιγνε Καπισί	20. Καζάβι.
5. Σιάχ Ζαδέ.	13. Θάλασσα τῆ Μαρμαρα	21. Φενεῖ Μπαγτζεσί
6. Σελειμανιέ.	14. Ἐγιῖπ.	22. Νησιά.
7. Ἰδραγωγεῖον.	15. πεγιαδεδες.	23. Κιζ' Κελε.
8. Σελτῶν Μεχμέτ	16. Ὁ Κατζῆανμπάσης τῆ Σελτ.	24. Σχοτάρι.

Σελτανιγέ. καλάτι ή τάφος
 Αμύκω τῆ βασιλείας
 τῶν Βεβρύκων
 (ἀρχαῖον ὄνομα τῶν Βυθινῶν)
 εἶχε νόμον νά μή δεχθῆ
 κανέναν εἰς τὸν λιμένα
 ἄπρὸ τῆ νά μονομαχίῃ
 μέ τῆς γρόθῆς,
 Τρονύχιον πεδῖον. ἀράξαντες οἱ Ἀργοναῦται,
 σιλικαί πεδιάδες. τοῖς ἐσήτησε τὸν ἀξιώτερον
 εἰς μονομαχίαν. ὃθεν φονεύεται
 ἀπὸ τὸν Πολυδέυκη. Ἀπολλῶν:
 Ροδ. σχολ. φύλλ. 166.

Ἐπταλόφω ὄρῳν πολιῶν κλέος ἔδωσ Ἀνάσσης,
 Ἡδ' αἶσαν συγερὴν φεῖτε βαρυσενάχων.

Ἀδμητος Φερῶν. 940.	Αἰσχίνης. 330.	Ἀλκιβιάδης. 404.
Αἴολος. 1013.	Αἰσχύλος. 456.	Ἀλκμᾶν. 670.
Ἀσκληπιός. 927.	Ἀλκαῖος. 607.	Ἀμφικτύων. 963.

ἤρωες, σοφοί, επιστήμονες, καλλιτέχνες...

Οἱ ἀπὸ Ἑλλήνων. 323.	ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. 323.	Ἐυεργέτης. 246.
Βασιλέυσαντες. 300.	Πτολεμαῖος. 300.	Φιλοπάτωρ. 221.
Ἐνδόξως. 284.	Φιλάδελφος. 284.	Ἐπιφανής. 204.

αρχαίοι ηγεμόνες

αἰγυψος. 31.	Τιβέριος. 14.	Νέρων. 54.
	Καλιγόλας. 37.	Γάλβας. 68.
	Κλαύδιος. 41.	Ἰεσοπεσιανός. 69.

ρωμαῖοι και βυζαντινοὶ αυτοκράτορες

Ἔτος ἐπόρθησε τὴν πόλιν.	Σελήμ. α'. 1512.
Μεχამμέτ: β'. 1451	Σουλεϊμᾶν β'. 1520.
Μπαγιαζήτ: β'. 1481	Σελήμ. β'. 1566.

οθωμανοὶ σουλτάνοι

Οἱ ἄνθρωποι

Τα νομίσματα

ἡ Ἐυρώπη, ἐπὶ τῷ Διὸς μέ
 Ἄπλωμένον πέπλον, α: δελφίνες, τό σχῆμα τῷ Λαβυρίνθῳ

αδ:

Κέρβινγγραδ

τῆς Κνωσῆ.

Τύχη μέ τιμόνι,
 κ: Ἀμαλ. χέρας,

πλοῖον πλέον σημεῖον
 ἀγαθῆς τύχης.

τῆς
 Ἀγχιάλω.

ΩΝ

ἡ Παλλάς,
 Γλαυξ ἐπί σάμνῳ, κ
 Ἀνδράποδον.

αδ:

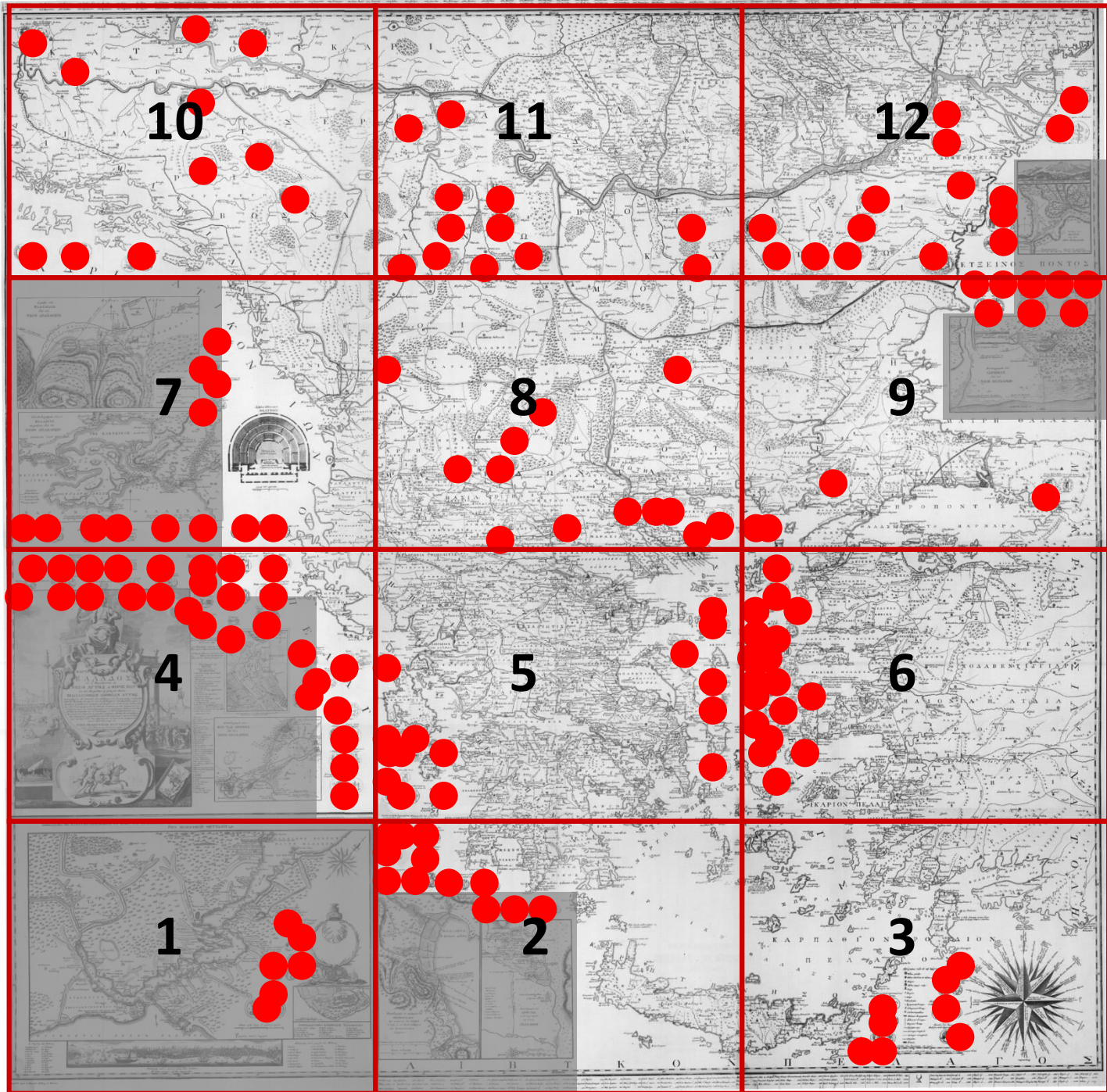
τῶν Ἀθηνῶν.

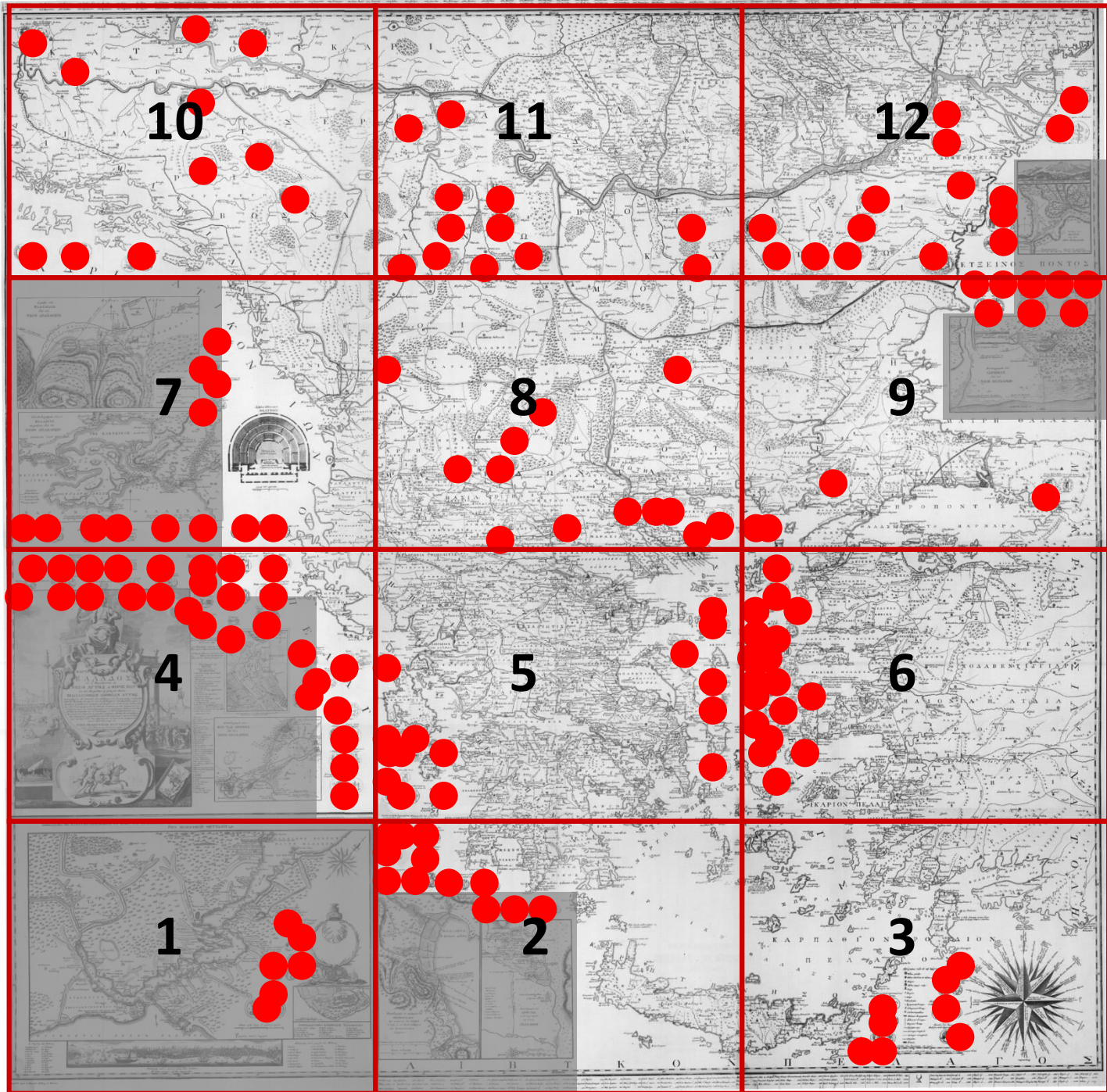
Εἰς τὸς α: ἐρωμένους.

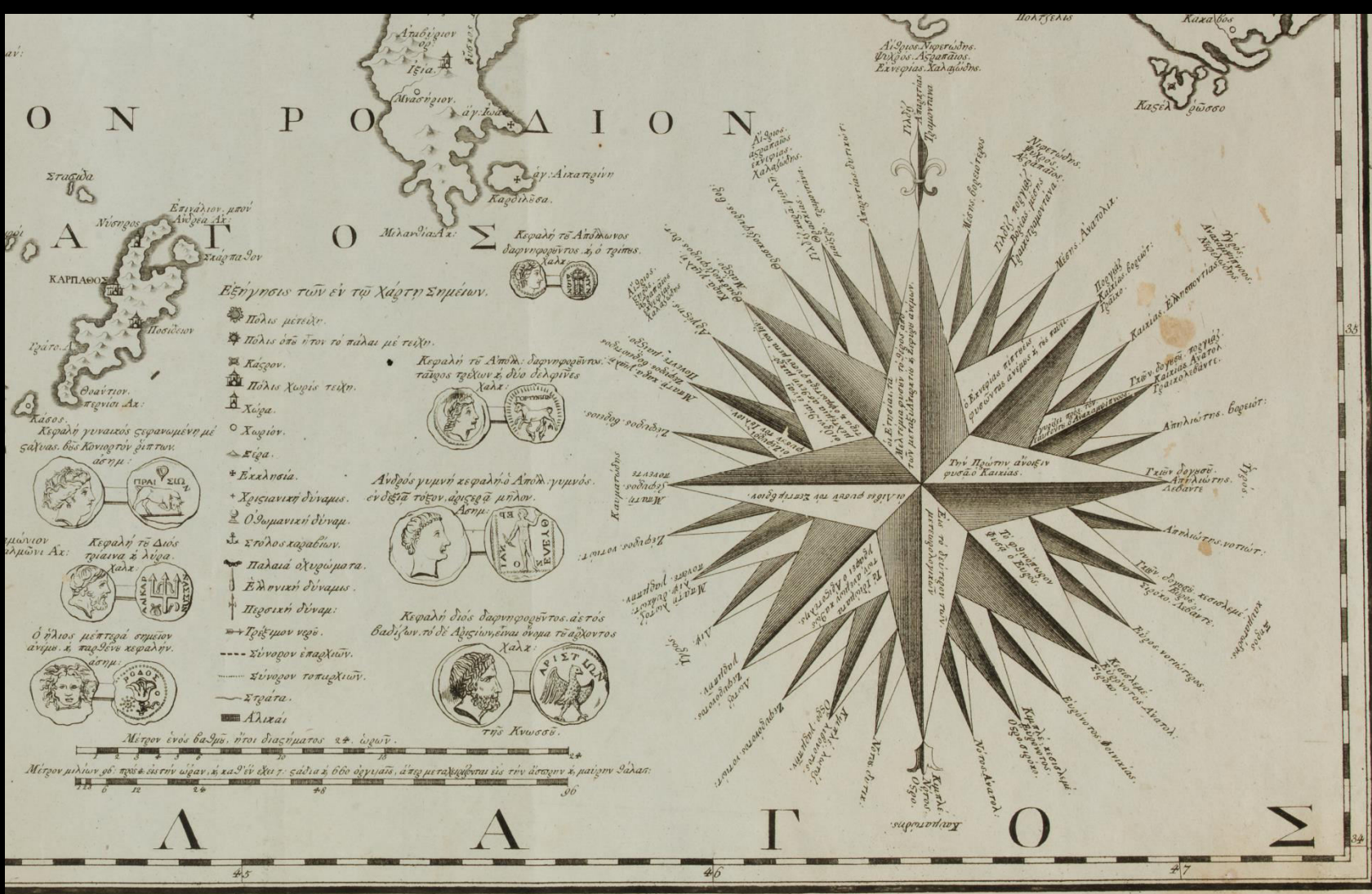
Οὗτος ὁ Λειάνδροιο διάπλοος, ἔτος ὁ Πόντος
 πορθμός, ὁ μὴ μὲν τῷ φιλέοντι βαρὺς,
 ταῦθ' Ἡρῆς τὰ πάροιθεν ἐπαύλια, ἡδὲ τὸ πύργον
 λείψανον, ὁ προδότης
 ὡδ' ἐπέκειτο λύχνος.

τῶν α: τζιανὰ καλεσσί.

Ἀργήνιον. Μέλαινα
 Καρὰ ὑπεροχῆν. Ἀχ

Το ρόδο των ανέμων, η κλίμακα, το υπόμνημα, η πλαισίωση

η Χάρτα σήμερα

στην Ελλάδα και τον Κόσμο

Βιέννη, 1796-97:

12 ακέραια φύλλα

1220 αντίτυπα

Ασπρόμαυρα ή επιχρωματισμένα

Χαράκτης: F. Mueller

Τυπογραφείο: J. Nitsch

Τιμή: 36 γρόσια /12 φύλλα

Τύπος-A + Τύπος-B

Σήμερα:

40 αντίτυπα στην Ελλάδα

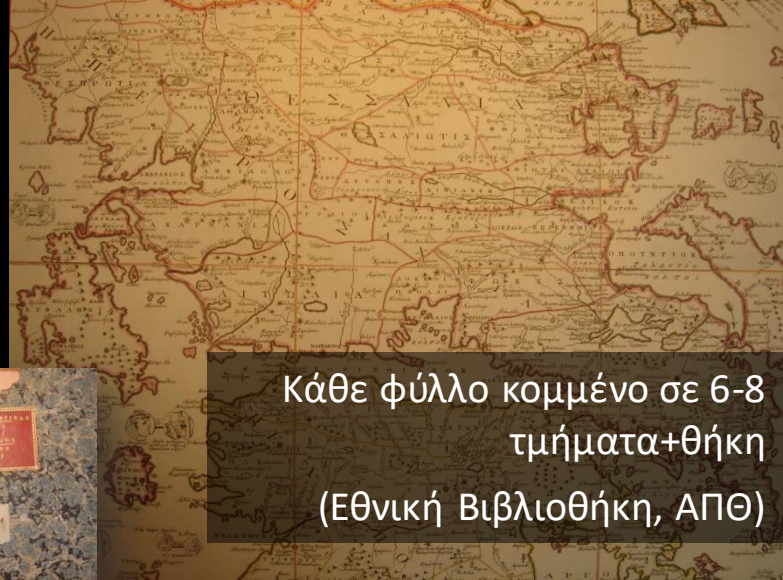
+

19 στο εξωτερικό

12 επανεκδόσεις μεταξύ 1885-2010

Βιβλίο (ΚΥ ΓΑΚ,
Πασχάλειος Σχολή)

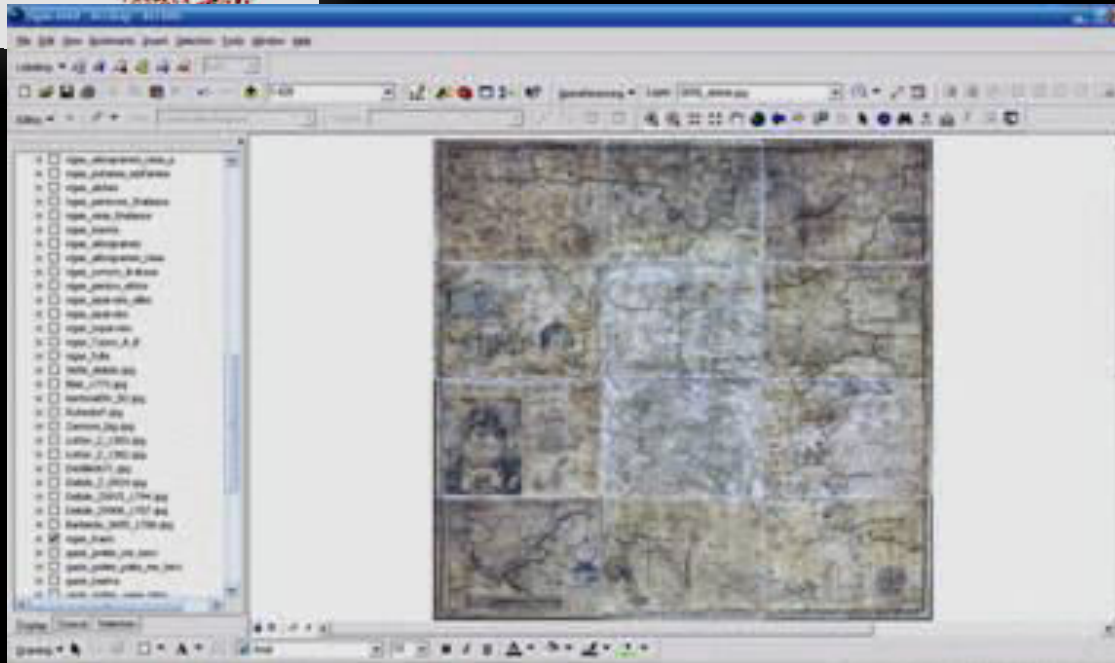
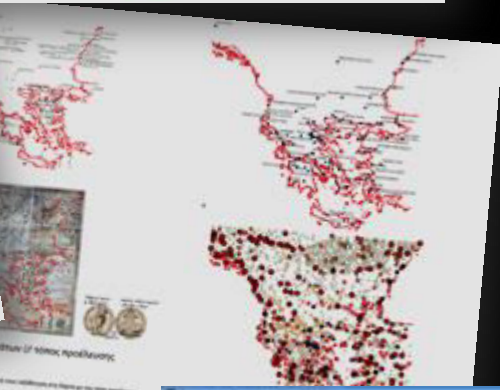
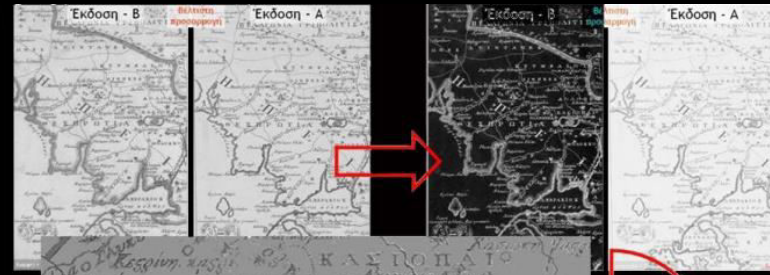
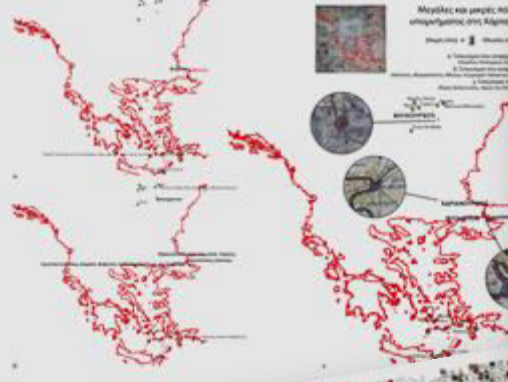
Κάθε φύλλο κομμένο σε 6-8
τμήματα+θήκη
(Εθνική Βιβλιοθήκη, ΑΠΘ)

Λυτά φύλλα
(Εθνολογική Εταιρεία)

Ενωμένα 12 φύλλα και κορνιζαρισμένα
(Ωνάσιος Βιβλιοθήκη, ΓΑΚ Ύδρας,
Πολεμικό Μουσείο, Βουλή)

•E. Livieratos, 2008. On the unveiling of two versions of Rigas Velestinlis Charta, e-Perimtron, Vol. 3, No 3, pp. 183-190

** Μ. Παζαρηλή, 2014. Ρήγα Βελεστινλή, "Χάρτα της Ελλάδος": μία χαρτογραφική προσέγγιση. Θεσ/νίκη: ΑΠΘ-ΤΑΤΜ

...Μα είν' η Ελλάδα σου πλατιά, τετράπλατα γραμμένη
στα σύνορα του χάρτη σου, στου ονείρου σου τα μάγια

Κ. Παλαμάς, 1915

Θέσιος, ελπίδες σου μορφή,
συμπορεύεται μαζί.

Πηγές

Ρήγας Βελεστινλής, Χάρτα της Ελλάδος. Ψηφιακό αντίγραφο του αντιτύπου που φυλάσσεται στην Κεντρική Υπηρεσία των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Αρ. Τεκμηρίου GRGSA-CSA_PCENGRAVI.01.IT000475.

Ρήγα Βελεστινλή, Άπαντα τα σωζόμενα, Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 2000

Αρχείο Χαρτογραφικής Κληρονομιάς, Η Χάρτα του Ρήγα στον ψηφιακό κόσμο. Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές και επιμορφωτικό πρόγραμμα για ενήλικες, www.maplibrary.gr.

Αρχείο Χαρτογραφικής Κληρονομιάς (2018). Ρήγα Βελεστινλή, Χάρτα της Ελλάδος: η Εποχή, ο Χάρτης, η Επανάσταση. Εκπαιδευτικό / ενημερωτικό πακέτο, Συνεργασία ΓΑΚ-ΙΑΜ-ΑΧΑΚ και Δήμου Ρήγα Φεραίου, ISBN 978-960-87325-2-0.

Λιβιεράτος, Ευάγγελος (2007). “Ζητήματα ‘χαρτογραφίας’ της Χάρτας του Ρήγα”, Η Χάρτα του Ρήγα Φεραίου (1797-2007), Συμπόσιο του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπεζής Κύπρου, Λευκωσία 27 Οκτωβρίου

Livieratos, Evangelos (2008). On the cartography of Rigas Charta, e-Perimetron, Vol. 3, No 3, pp. 120-145, http://www.e-perimetron.org/Vol_3_3/Livieratos_a.pdf

Livieratos, Evangelos (2008). On the unveiling of two versions of Rigas Velestinlis Charta, e-Perimetron, Vol. 3, No 3, pp. 183-190, http://www.e-perimetron.org/Vol_3_3/Livieratos_b.pdf

Παζαρηλή, Μαρία Θ. (2014). Ρήγα Βελεστινλή, “Χάρτα της Ελλάδος”: μία χαρτογραφική προσέγγιση. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών(διδακτορική διατριβή) (CC-BY-SA).

Τόλιας, Γιώργος (2010). “Αποχαιρετισμός στο Γένος. Αυτοκρατορία και πατριωτισμός στο χαρτογραφικό έργο του Ρήγα (1796-1797)”, Χάρτα της Ελλάδος, Ν. Κ. Κομνηνός (επιμ.), Αθήνα: Μένανδρος.

Λάιος, Γεώργιος (1960). “Οι Χάρτες του Ρήγα. Έρευνα επί νέων πηγών”, Δελτίον Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας Ελλάδος, τ. 14., :231-312.

Λεγράνδ Αιμίλιος, Λάμπρου Σπυρίδων (1891). Ανέκδοτα έγγραφα περί Ρήγα Βελεστινλή και των συν αυτώ μαρτυρησάντων εκ των εν Βιέννη αρχείων εξαχθέντα, Αθήνα (Ανατύπωση: Αθήνα: Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, 2000)

Tolias, George (2010). Maps printed in Greek during the Age of Enlightenment, 1665-1820. E-Perimetron

Λιβιεράτος, Ευάγγελος (2008). Η Γεωγραφία του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, συνοδευτικό έντυπο της μόνιμης έκθεσης χαρτών *Η Κοζάνη στον Κόσμο των Χαρτών*, Κοζάνη: Λασσάνειος Δημοτική Χαρτοθήκη

“Η Χάρτα του Ρήγα”, συνοδευτικά κείμενα της μόνιμης έκθεσης στο μουσείο Nebojsa, Βελιγράδι

Σχετική βιβλιογραφία

Dascalakis A., 1937. Les œuvres de Rhigas Velestinlis, étude bibliographique suivie d'une réédition critique avec traduction française de la brochure révolutionnaire confisquée à Vienne en 1797 (thèse). Paris.

Guiomar, Jean-Yves, Marie-Thérèse Lorain (2006). La carte de Grèce de Rigas et le nom de la Grèce, Annales historiques de la Révolution française, <https://ahrf.revues.org/106?lang=en>

Πέννα Βασιλική (1998). “Τα νομίματα της Χάρτας του Ρήγα”, Η Χάρτα του Ρήγα Βελεστινλή, Δ. Καραμπερόπουλος (επιμ.). Αθήνα: Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

Δημαράς, Κωνσταντίνος (2000). “Οι Χάρτες του Ρήγα”, στο: Κ.Θ. Δημαράς, Σύμμικτα Α' Από την παιδεία στην λογοτεχνία, (επιμ. Αλέξης Πολίτης), Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, σελ.75-77

Αφιέρωμα στη Χάρτα του Ρήγα, e-Perimetron, Vol. 3, No 3, pp. 101-190, http://www.e-perimetron.org/Vol_3_3/Vol3_3.htm

“200 χρόνια της Χάρτας του Ρήγα, 1797-1997”, Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας, Κοζάνη 18 Οκτωβρίου 1997, Χαρτογραφική Επιστημονική Εταιρεία Ελλάδας / Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1998

Χάρτες και εικόνες

Συλλογές: Αρχείο Χαρτογραφικής Κληρονομιάς | Γενικά Αρχεία του Κράτους – Αρχαιομνήμων | Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya | Library of Congress | Gallica και ελεύθερα διαθέσιμες πηγές στο Διαδίκτυο

Zacharakis, Christos G. (2009). A catalogue of printed maps of Greece, 1477-1800. Athens: Sylvia Ioannou Foundation

Κατσαρδής-Heiring, Όλγα (1986). Η Ελληνική παροικία της Τεργέστης (1751-1830), Αθήνα.

Κουρμαντζή Ε. (2002). *Το βιβλίο στην ακμή του Νεοελληνικού διαφωτισμού (1761-1820): ποσότητες, ποιότητες, ιδέες*, Αθήνα: Ατραπός

D-maps.com, <https://d-maps.com>

Κριεζής, Ανδρέας, Ρήγας Φεραίος, Προσωπογραφία, ελαιογραφία, 0,61x0,50 μ. Δωρεά Δαμιανού Κυριαζή, Μουσείο Μπενάκη, Συλλογή Ζωγραφικής, Σχεδίων και Χαρακτικών, www.benaki.gr. Επεξεργασία Μ.Π.

Η προβολή αυτή δημιουργήθηκε από το ΓΑΚ-ΙΑΜ-Αρχείο Χαρτογραφικής Κληρονομιάς στα πλαίσια της συνεργασίας του με την Ονάσειο Βιβλιοθήκη, για τον Μαθητικό Διαγωνισμό Hack The Map: Χάρτα του Ρήγα. Επιτρέπεται η προβολή της για εκπαιδευτικούς και ενημερωτικούς, μη κερδοσκοπικούς σκοπούς, με αναφορά της πηγής. Απαγορεύεται η συνολική ή τμηματική αναπαραγωγή και αναδημοσίευση για οποιοδήποτε λόγο ή εμπορική εκμετάλλευση, χωρίς άδεια από τον δημιουργό.

HACK THE MAP: ΧΑΡΤΑ ΤΟΥ ΡΗΓΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

Ωνάσιος Βιβλιοθήκη, 2020

Μαρία Παζαρή, Msc, PhD Ιστορία της Χαρτογραφίας
ΓΑΚ ΙΑΜ Αρχείο Χαρτογραφικής Κληρονομιάς

Ρήγα Βελεστινλή, Χάρτα της Ελλάδος Η Εποχή, ο Χάρτης, η Επανάσταση